

SAVONIA

OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
SOSIAALI-, TERVEYS- JA LIIKUNTA-ALA

LÄHISUHDEVÄKIVALLAN SYYT JA TEKIJÄN MOTIVAATIOOTEKIJÄT AVUNHAKEMISEEN

Esite lähisuhdeväkivallan tekijätyöhön

TEKIJÄT: Reetta Koskelo
Amanda Laakso

Koulutusala Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	
Koulutusohjelma/Tutkinto-ohjelma Sosionomin tutkinto-ohjelma	
Työn tekijät Reetta Koskelo, Amanda Laakso	
Työn nimi Lähisuhdeväkivallan syyt ja tekijän motivaatiotekijät avun hakemiseen	
Päiväys	22.04.2020
Sivumäärä/Liitteet	50/1
Ohjaaja(t) Mira Polón	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) VIOLA – väkivallasta vapaaksi ry	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyö käsittelee lähisuhdeväkivallan ilmiötä tekijöiden näkökulmasta. Yleensä lähisuhdeväkivallan ilmiötä lähestytään kokijoiden näkökulmasta. Opinnäytetyön tarkoituksena oli nostaa esiin lähisuhdeväkivallan ilmiötä ja erityisesti tekijöiden motivaatiotekijöitä avun hakemiseen, syitä väkivallan taustalla ja sitä, mikä motivoi tekijää hakemaan apua omaan väkivaltaisuuteensa. Opinnäytetyössä teorian tiedon keräämistä ohjasivat seuraavat kysymykset; mitä syitä lähisuhdeväkivallan taustalla on? Mikä motivoi lähisuhdeväkivallan tekijöitä hakemaan apua? Opinnäytetyön teoriaosuus on koottu laajasti erilaisista lähteistä.</p> <p>Opinnäytetyön toiminnallisena osana suunniteltiin lähisuhdeväkivallan tekijöitä puhutteleva esite VIOLA – väkivallasta vapaaksi ry:lle. Esitteellä pyritään rohkaisemaan lähisuhdeväkivallan tekijöitä hakemaan apua omaan väkivaltaisuuteensa. Esite on suunniteltu tiiviissä yhteistyössä VIOLA ry:n kanssa, jotta lopullinen tuotos vastaisi heidän tarpeitaan. Esitteen visuaalisesta toteutuksesta vastasi toimeksiantajan viestintäassistentti. Esite on nelisivuinen ja sen kansisivulla on huomiota herättävä kuva sekä tekijän puhuttelu. Keskioukeamalla on tietoa VIOLA ry:n tekemästä tekijätyöstä. Takasivulla on rohkaisu avun hakemiseen sekä VIOLA ry:n yhteystiedot.</p> <p>Syyt lähisuhdeväkivallan taustalla sekä tekijän motivaatiotekijät avun hakemiseen ovat moninaisia. Opinnäytetyön tuotoksena tehty esite on merkittävä sekä toimeksiantajallemme että lähisuhdeväkivallan tekijöille. VIOLA ry:llä ei ole tekijätyön esitettä. Esite on avun hakemisen kannalta merkittävä tekijöille. Esitteen tavoite on saada lähisuhdeväkivallan tekijä hakemaan apua väkivaltaisuuteensa.</p> <p>Opinnäytetyö toimii pohjana sosiaalialan ammattilaisille, opettajille sekä opiskelijoille ilmiön ymmärtämiseen lähisuhdeväkivallan tekijöiden näkökulmasta.</p>	
Avainsanat lähisuhdeväkivalta, lähisuhdeväkivallan tekijätyö, toiminnallinen opinnäytetyö	

Field of Study Social Services, Health and Sports			
Degree Programme Degree Programme in Social Services			
Authors Reetta Koskelo, Amanda Laakso			
Title of Thesis Reasons behind Domestic Violence and Perpetrators Motivation for Seeking Help			
Date	22 April 2020	Pages/Appendices	50/1
Supervisor(s) Mira Polón			
Client Organisation /Partners VIOLA – väkivallasta vapaaksi ry			
<p>Abstract</p> <p>This thesis explores the phenomenon of domestic violence from the perspective of the perpetrator. This subject is usually explored from the viewpoint of the victim. The purpose of this thesis was to shed light on the phenomenon of domestic violence, particularly the perpetrator's motivation for seeking help for their violent behaviour. The research questions were; What are the reasons behind domestic violence? What motivates perpetrators to seek help for their violent behaviour? The authors studied the phenomenon by researching various literary and scientific sources and based the thesis on them.</p> <p>As the functional part of the thesis the authors designed a flyer for the client organization VIOLA ry. The flyer is targeted at violent partners, with the aim to encourage them to seek help for their destructive behaviour. The four-paged flyer was designed in close collaboration with the client organization, so that the final product would meet their needs. VIOLA ry's media assistant was responsible for the visual layout of the flyer. The cover has an eye-catching image, and a caption. The middle pages include information about VIOLA ry's work with abusive partners. The back cover provides VIOLA ry's contact information, and encouragement to seek help.</p> <p>There are various reasons not only behind domestic violence, but also behind the factors which lead a perpetrator to seek help. The flyer seeks to fill a gap of literature for both the client organization and abusive partners, as VIOLA ry had not previously produced information aimed at perpetrators. The goal of the flyer is thus to encourage perpetrators to seek help.</p> <p>This thesis serves as a theoretical framework for understanding the phenomenon of domestic violence from the perspective of the perpetrator for professionals, students and teachers within the field of social work.</p>			
Keywords domestic violence, violence perpetrator work, functional thesis			

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	5
2	VÄKIVALLAN MÄÄRITTELYÄ	8
2.1	Väkivalta sukupuolittuneena ongelmana.....	9
2.2	Lähisuhdeväkivaltailmiön moninaisuus	12
2.2.1	Lähisuhdeväkivallan seurauksia ja vaikutuksia	16
2.2.2	Lähisuhdeväkivaltailmiö laissa ja sopimuksissa	18
3	OMAN VÄKIVALTAISUUDEN KOKEMINEN.....	20
4	LÄHISUHDEVÄKIVALLAN SELITYSMALLIT	22
5	LÄHISUHDEVÄKIVALLAN TEKIJÖIDEN AUTTAMINEN	24
5.1	Työmalleja lähisuhdeväkivallan tekijätyössä.....	26
5.2	Erilaisia oppaita ja mittareita lähisuhdeväkivaltatyössä.....	27
5.3	Väkivaltatyön laatuksiteerit	29
5.4	Mistä apua yleisimmin haetaan	29
6	MOTIVAATIOOTEKIJÄT AVUN HAKEMISEEN.....	31
6.1	Motivaation selvittäminen ja asiakkaan motivointi	32
6.2	Havahtuminen ja pohjakokemus avunhakemisen motivaattorina	33
6.3	Puolison pyynnön ja eron puheeksioton vaikutus motivaatioon	34
7	OPINNÄYTETYÖ TOTEUTUS	35
8	POHDINTA.....	39
	LÄHTEET	43

1 JOHDANTO

Vuosina 2010-2016 parisuhdeväkivallan seurauksena surmatuista naisista 22 prosenttia ja miehistä 3 prosenttia oli ollut ennen kuolemaansa yhteydessä poliisiin kumppaninsa väkivaltaisuuden takia. (Husu 2019.) Ylen uutinen (Mikkonen 2018) kertoo, että vuonna 2018 julkaistun YK:n onnellisuusraportin mukaan Suomi on maailman onnellisin maa. YK:n tutkimus perustui esimerkiksi elinajanodotteeseen, sosiaaliseen tukeen ja korruptioon. Tutkimuksen tulokset perustuivat yksilöiden omaan kokemukseen heidän hyvinvoinnistaan. (Helliwell, Layard, Sachs 2018.) Maailman onnellisimman maan tittelin takana piilee kuitenkin surullinen totuus; Suomessa tapahtuu vuosittain tuhansia lähisuhdeväkivaltarikoksia, ja siinä suhteessa Suomi on myös väkivaltatilastojen kärjessä.

Harvardin yliopistossa tehty tutkimus osoittaa, että naisten kuolleisuus väkivallan seurauksena on Suomessa rikkaista länsimaista Yhdysvaltojen jälkeen toiseksi korkein (Husso 2003, 16). Vuonna 2017 viranomaisten tietoon tulleissa lähisuhdeväkivaltarikosten uhrien määrässä on kuitenkin tapahtunut 5,4 prosentin aleneminen edellisvuoteen verrattuna. Pari- ja lähisuhdeväkivallan uhreja Tilastokeskuksen tietojen mukaan vuonna 2017 on ollut 8300, joista 68,1 prosenttia oli naisia. (Tilastokeskus 2018.) Vuosina 2003-2011 henkirikoksia oli yhteensä 1091, joista 199 oli nykyisen tai entisen kumppaninsa surmaamia naisia. Tämä onkin Suomessa toiseksi yleisin henkirikostyyppi. (Siukola 2014, 13.) Vuosien 2010-2017 välillä keskimäärin 15 naista on kuollut vuosittain lähisuhdeväkivallan uhrina. Myös lapsia kuolee vuosittain 3-5 lähisuhdeväkivallan seurauksena; yleisimmin äitinsä tappamana. (Mattinen 2019.) Finchamin, Cuin, Gordonin ja Uenon (2013) mukaan kysymys siitä, tekevätkö miehet enemmän lähisuhdeväkivaltaa, on kiistanalainen. Poliisin raporttien, rikollisuustilastojen sekä turvakotiotannan mukaan miehet tekevät enemmän lähisuhdeväkivaltaa, mutta yhteisöotantatutkimuksissa naiset ilmoittavat miehiä useammin käyttävänsä lähisuhdeväkivaltaa (Fincham ym. 2013).

Valitsimme opinnäytetyömme aiheeksi lähisuhdeväkivallan. Aihe valikoitui yhteisen mielenkiinnon pohjalta. On tärkeää tarkastella aihetta tekijätyn näkökulmasta, sillä usein lähisuhdeväkivallasta puhuttaessa keskitytään kokijoiden näkökulmaan. Lähisuhdeväkivallan ymmärtäminen tuo esiin myös tekijöiden näkökulman. Syyt väkivallan taustalla sekä motivaatiotekijät avun hakemiseen valikoitui opinnäytetyömme kantavaksi teemaksi. Ilmiö tarvitsee näkyvyyttä, ja mahdollisuus suunnitella ja toteuttaa lähisuhdeväkivallan tekijöitä puhutteleva esite on sen saamiseen erinomainen mahdollisuus. Jo pelkästään väkivaltatilastot todistavat, että asian esiin nostaminen sekä pinnalla pitäminen on sekä yhteiskunta- että yksilötasolla tärkeää ja merkittävää.

Toimeksiantajanamme toimii VIOLA- väkivallasta vapaaksi ry, joka on Etelä-Savon alueella toimiva lähisuhdeväkivallan avopalveluyksikkö (Haapiainen, Hallikainen ja Romo 2020-01-17). VIOLA ry:n palvelut ovat maksuttomia Essoten alueen asukkaille, muualta tulevilla asiakkailta ja alaikäisillä tulee olla maksusitoumus (VIOLA ry a.). VIOLA ry tarjoaa lähisuhdeväkivaltatyön lisäksi myös muun muassa haastavissa elämäntilanteissa oleville miehille suunnattujen palveluiden kehittämistä ja kiertävää intensiivistä, ennaltaehkäisevää ryhmämuotoista päivätoimintaa perheille. VIOLA ry tarjoaa myös koulutusta, konsultaatiota ja työnohjausta viranomaisille, järjestöille sekä muille yhteisölle.

(VIOLA ry b.) Käytämme tässä raportissa VIOLA – väkivallasta vapaaksi ry:stä lyhyempää nimeä VIOLA ry selkeyden vuoksi.

Avainkäsitteinä opinnäytetyössämme on lähisuhdeväkivalta, lähisuhdeväkivallan tekijätyö sekä toiminnallinen opinnäytetyö. Toiminnallinen opinnäytetyö on vaihtoehto tutkimukselliselle opinnäytetyölle ja sen lopullisena tuotoksena voi olla jokin konkreettinen tuote. Opinnäytetyössä käytännön toteutus sekä tutkimuksellinen raportointi linkittyvät toisiinsa. (Vilka ja Airaksinen 2004, 9-51.) Opinnäytetyön tavoite on tuoda lähisuhdeväkivaltailmiölle näkyvyyttä erityisesti tekijöiden näkökulmasta. Opinnäytetyön tarkoituksena on suunnitella lähisuhdeväkivallan tekijöille esite, jossa on erityisesti kiinnitetty huomiota siihen, mikä motivoi tekijöitä hakemaan apua. Teoriatiedon keräämistä ohjasivat seuraavat kysymykset:

1. Mitä syitä lähisuhdeväkivallan taustalla on?
2. Mikä motivoi lähisuhdeväkivallan tekijää hakemaan apua?

Opinnäytetyömme tuotoksena tehty esite on merkittävä sekä toimeksiantajallemme, että lähisuhdeväkivallan tekijöille. VIOLA ry:llä ei ole entuudestaan tekijöille suunnattua esitettä, joten opinnäytetyömme kautta tehdyllä tuotoksella on suuri merkitys työelämässä tekijätyötä tekeville ammattilaisille sekä tekijöille apua tarjoavalle VIOLA ry:lle. Esitteen tavoite on saada lähisuhdeväkivallan tekijä hakemaan apua omaan väkivaltaisuuteensa, joten avun hakemisen kannalta se on myös merkittävä tekijälle. Esitteen avulla tarkoituksena on korostaa sitä, ettei väkivallan tekijä ole yksin. VIOLA ry auttaa vuosittain kymmeniä väkivallan tekijöitä vaikeassa elämäntilanteessa. Esitteen merkittävyyden lisäksi opinnäytetyömme kirjallinen osuus on merkittävä sekä sen kirjoittajille että muille opiskelijoille, opettajille, alan ammattilaisille ja muutoin asiasta kiinnostuneille. Väkivallasta puhumalla rikomme hiljaisuuden ja häpeän ilmapiiriä, joka aiheen ympärillä vallitsee. Kertomalla opinnäytetyömme aiheesta ja suosittelemalla siihen tutustumista tartumme osaltamme väkivallan tabuun, jolloin voimme lisätä ihmisten ymmärrystä ilmiöstä ja sen moninaisuudesta. Voimme suositella tähän laadukkaaseen opinnäytetyöhön tutustumista esimerkiksi sosiaalialan työpaikoilla tulevaisuudessa.

Olemme keränneet tietoa laajasti erilaisista lähteistä ja koonneet niiden pohjalta eheän, toimivan kokonaisuuden, jota myös aihetta vasta opiskelevan on helppo lähestyä. Keräsimme aineistoa pääosin verkosta ja kirjastoista. Käytimme monipuolisesti löytämiemme kansainvälisiä lähteitä, kuten artikkeleita ja kirjallisuutta. Tutustuimme lähisuhdeväkivaltaa tutkineiden alan ammattilaisten kokoomiin teoksiin ja teksteihin, joista saimme arvokasta tietoa aiheestamme. VIOLA ry:n henkilökunta tarjosi meille käytännönläheisen näkökulman haastatteluiden, Skype-palavereiden ja sähköpostiviestien avulla.

Opinnäytetyömme kirjallisessa raportissa olemme edenneet lähisuhdeväkivallan moninaisesta ilmiöstä ja määrittelystä tekijätyöhön ja tekijän motivaatiotekijöihin avun hakemisessa. Opinnäytetyö nostaa esiin myös väkivallan sukupuolittuneisuuden, sillä väkivaltatilastot kertovat naisten kokeman lähisuhdeväkivallan olevan yleisempää kuin miesten. Olemme tuoneet työhömmme laajuutta perehtymällä myös lakeihin ja säädöksiin, joissa määrätään väkivallan tekijätyöstä ja erilaisista sopimuksista väkivaltaan liittyen. Lähdeaineistoja lukiessamme törmäsimme monenlaisiin aiheisiin, jotka nostimme

esiin myös omaan opinnäytetyöhömmme. Lisäsimme esimerkiksi otsikon 3. Oman väkivaltaisuuden kokeminen alle teoretietoa tekijöiden omasta kokemuksesta liittyen väkivaltaisuuteensa, vaikka aihe ei alun perin sisältynyt suunnitelmaamme.

2 VÄKIVALLAN MÄÄRITTELYÄ

Väkivallalle ei ole olemassa yleistä pysyväisluonteista ja objektiivista määritelmää, vaan määrittely on yksilö- ja tilannesidonnainen (Purjo 2010, 13-15). Väkivallan määritelmässä kokijan määritelmällä eli kokemuksella siitä, että kyse on väkivallasta, on keskeinen rooli (Flinck 2006, 17; Purjo 2010, 13). Toinen ihminen voi kokea jonkin teon väkivaltana, vaikka joku toinen ihminen ei määritä sitä väkivallaksi. Väkivallan nimeämiseen liittyy aina arvolataus ja moraalinen kannanotto (Purjo 2010, 14; Ronkainen 2017, 19). Väkivallaksi nimetty teko on siis negatiivinen, paheksuttava ja ihmisen koskemattomuutta loukkaava (Ronkainen 2017, 19).

Nyqvistin (2001, 15) mukaan väkivalta voidaan nähdä tietoisena vallan ja voiman käyttönä. Maailman terveysjärjestö WHO:n mukaan väkivalta on fyysisen voiman tai vallan tahallista käyttöä tai sillä uhkaamista. Väkivalta kohdistuu toiseen ihmiseen, ihmiseen itseensä tai kokonaiseen ihmisryhmään tai yhteisöön ja se voi johtaa perustarpeiden tyydyttymättä jäämiseen, fyysisen tai psyykkisen vammantulehdyntymiseen, kehityksen häiriintymiseen tai kuolemaan. "Fyysinen voiman ja vallan käyttö" - ilmaus pitää sisällään fyysisen, psyykkisen – esimerkiksi uhkailu ja pelottelu – ja seksuaalisen hyväksikäytön, itsemurhan ja muun itsetuhoisuuden sekä laiminlyönnin. (Krug, Dahlberg, Mercy, Zwi ja Lozano 2005, 21-22.) Kuokkanen (1995, 27) vastaavasti määrittelee väkivallan seuraavasti; teko on väkivaltaa, mikäli se tehdään vapaasti ja autonomisesti, se oletettavasti loukkaa toisen ihmisen autonomiaa tai sen tarkoitus on vahingoittaa toista osapuolta henkisesti tai fyysisesti tai sen tarkoitus on rajoittaa toisen ihmisen vapautta.

Ronkainen (2017, 22) näkee, että väkivalta on instrumentaalista, esimerkiksi keino valta-aseman saavuttamiseksi. Hänen mukaansa väkivallassa oleellista ovat seuraukset; se muuttaa kokijoita, tekijöitä ja heidän suhteitaan sekä koettua sosiaalista tilaa. Väkivalta voidaan nähdä itsessään myös resurssina ja sen loukkaava vaikutus perustuu tiettyihin resursseihin, kuten ihmisten riippuvuudesta toisiinsa, joka on ihmisyyden keskiössä. (Ronkainen 2017, 22.)

Väkivalta on siis monimutkainen ja haastavasti määriteltävä ongelma, jolla on useita ilmenemismuotoja. Väkivalta voidaan jakaa kollektiiviseen väkivaltaan, ihmisten väliseen väkivaltaan sekä ihmisen itseensä kohdistamaan väkivaltaan. Kollektiivinen väkivalta jaetaan taloudelliseen, poliittiseen ja sosiaaliseen väkivaltaan. Taloudellisen väkivallan tarkoituksena on järkyttää taloudellista toimintaa, aikaansaada yhteiskunnassa eri ryhmien välille taloudellisia eroja tai estää peruspalveluiden saatavuus. Ihmisen itselleen tekemä väkivalta voi olla itsemurhakäyttäytymistä tai itsensä vahingoittamista. Ihmisten välinen väkivalta jaetaan yhteisölliseen ja lähisuuhdeväkivaltaan. Yhteisöllinen väkivalta tarkoittaa väkivaltaa, joka tapahtuu ihmisten välillä, jotka eivät ole sukua toisilleen, mutta saattavat tuntea toisensa tai olla tuntemattomia. Lähisuuhdeväkivallalla tarkoitetaan perheenjäsenten ja lähisuhteessa elävien välistä väkivaltaa, joka tapahtuu yleensä kotona. Väki- valtaiset teot jaetaan fyysiseen, psyykkiseen ja seksuaaliseen väkivaltaan sekä perustarpeiden tyydyttämättä jättämiseen. (Krug ym. 2005, 23-24.) Käsittelemme myöhemmin tarkemmin väkivallan muotoja lähisuuhdeväkivaltaa käsittelevässä luvussa.

2.1 Väkiältä sukupuolittuneena ongelmana

Rikostilastot ja tutkimukset osoittavat, että lähisuhdeväkivalta on sukupuolispesifiä (Harne ja Radford 2008, 4). Väkivallan tekeminen, sen kohteeksi joutuminen, väkivallan dynamiikka ja seurauksien vakavuus ovat sukupuolisidonnaisia; sukupuoli näkyy muun muassa tavassa, jolla kokija tai tekijä vastuutetaan kokemastaan tai tekemästään väkivallasta (Ronkainen 2017, 29). Naisten ja miesten tekemän väkivallan muodot ja motiivit ovat erilaisia. Molemminpuolisen väkivallan on todettu olevan yleistä, mutta miehet ovat yleisimmin tekijöinä vakavan ja enemmän vammoja aiheuttavan väkivallan tapauksissa. (Flinck 2006, 24.) Väkivallan sukupuolistuneisuuden kannalta on olennaista, että miehiin kohdistuu useimmin vieraan taholta fyysistä väkivaltaa tai sen uhkaa. Naisiin taas kohdistuu suurempi väkivallan – erityisesti seksuaalisen väkivallan – uhka niin, että tekijänä on läheinen. Naisten kokemukset entisen puolison tekemästä väkivallasta ovat kaksi kertaa yleisempiä kuin miehillä. Myös seuraukset ovat sukupuolispesifejä; naisille aiheutuu väkivallan kokemisesta yli kaksinkertaisesti psyykkisiä vammoja miehiin verrattuna. (Piispa ja Heiskanen 2017, 80.) Lidmanin (2015, 22) mukaan nainen reagoi yleisimmin psyykkiseen pahaan oloon masennuksella ja mies aggressiolla.

Eri sukupuolten tekemä ja kokema väkiältä, niiden kontekstit, ilmenemismuodot ovat erilaisia, minkä lisäksi se vaikuttaa muun muassa kokijan kokemuksiin ja asemaan (Lidman 2015, 22; Ronkainen 2017, 20). Naisten ja miesten väkivaltaisuuteen liittyvät sosiaaliset edellytykset eroavat toisistaan. Naisten väkivaltaisuudella näyttäisi olevan yhteys itsekontrollin menettämiseen, kun taas miesten väkivaltaisuus on instrumentaalista, kontrolliin ja alistamiseen pyrkivää. Miesten yhteiskunnallisen aseman takia maskuliinisuus liitetään helposti valtaan ja kontrolliin, ja väkivaltaisuus on keino saavuttaa sitä. Naiset kokevat väkivaltaisuuden ei-hyväksyttäväksi toiminnaksi, ja tytöt opetetaan lapsista saakka kontrolloimaan aggressiivisuuttaan poikia paremmin. (Nyqvist 2001, 30-31.)

Naiseuteen yhdistetään hoivaaminen, uuden elämän vaaliminen ja empaattisuus, ja väkiältä on näiden vastaista. Miehisyyteen taas liitetään ulospäinsuuntautuneisuus, valta ja voima eikä väkiältä ole ristiriidassa tämän käsityksen kanssa. (Ronkainen 2017, 20.) Väkiältäiset naiset nähdään harvinaisina, luonnottomina ja huomattavan poikkeavina, sillä he ovat ylittäneet naiselliseen käyttäytymiseen liitetyt normit (Berrington ja Honkatukia 2002, 50). Naiset pitävät väkivaltaa käyttäviä naisia hulluina, outoina tai huumeiden käyttäjinä ja alkoholin suurkuluttajina (Nyqvist 2001, 30). Myös Berrington ja Honkatukia (2002, 61-65) toteavat kahden naisen tekemien murhien uutisointia tutkivassa artikkelissaan, että englantilaisessa mediassa väkiältäinen nainen kuvattiin pahana, kun taas suomalaisessa mediassa miehiä tappanut nainen nähtiin raukkana mielenterveyshäiriöstä kärsivänä, jonka ulkomuodosta ei olisi voinut arvata, millaiseen pahuuteen hän pystyy. Tämä näkökulma on suomalaisittain mielenkiintoinen. Nähdäänkö heikkous ja ”raukkuus” ominaisuuksina, jotka liitetään vain väkiältäisiin naisiin, mutta ei väkiältäisiin miehiin? Nyqvistin (2001, 32) mukaan väkiältätakeskusteluissa miehen maskuliinisuuden ja vallan rinnalle nostetaan usein heikkous. Väkiältä voi olla seurausta miehen kokemuksesta siitä, että oma identiteetti ja todellisuus eivät kohtaa tai mies

kokee, ettei hänellä ole todellista valta-asemaa. Tällöin väkivalta voi toimia niin sanotusti tasapainon palauttajana. Tällaisen väkivaltaisen käytöksen voidaan nähdä johtuvan siitä, että miehen on vaikea näyttää heikkouttaan ja tarvitsevuuttaan, sillä se sotii perinteistä maskuliinisuutta vastaan. (Nyqvist 2001, 32.)

Väkivallan voidaan nähdä olevan yhteydessä vallankäyttöön. Valta voi olla yhteiskunnallisissa rakenteissa ja heijastua muun muassa poliittisessa päätöksenteossa tai tiettyjen väkivaltaa koskevien näkemysten korostumisena yleisessä keskustelussa, jossa niitä pidetään kyseenalaistamattomina totuuksina. (Niemi, Kainulainen ja Honkatukia 2017, 13.) Patriarkaalinen vallankäyttö – jolla miesten naisiin kohdistamaa väkivaltaa usein perustellaan – ei kuitenkaan kohdistu vain naisiin, vaan myös toisenlaisiin maskuliinuuksiin. Jokaisella on omanlaisensa maskuliinisuus. Huomioitavaa on myös, että biologinen ja sosiaalinen sukupuoli ovat eri käsitteitä. (Nyqvist 2001, 30.) Biologinen sukupuoli viittaa biologisiin ominaisuuksiin, mieheyteen ja naiseuteen, jotka ovat pysyväisluonteisia myös eri kulttuurien välillä (DeKeseredy 2011, 1043). Sosiaalinen sukupuoli taas on laajempi ja monimuotoisempi. Siihen vaikuttaa muun muassa ympäristön ja kulttuurin arvot ja asenteet sekä nais- ja miesihanteet. DeKeseredy (2011, 1043) mukaan sosiaalinen sukupuoli viittaa sosiaalisesti määräytyviin odotuksiin, ominaisuuksiin, piirteisiin, rooleihin, vastuisiin ja toimintoihin, jotka muodostavat naiseuden, mieheyden, sukupuoli-identiteetin ja sukupuolisen ilmaisun.

Sukupuolittunut väkivalta terminä sisältää sukupuolen, seksuaalisuuden ja vallan kietoutumisen toisiinsa. Yleensä tässä yhteydessä ajatellaan miesten naisille tekemää väkivaltaa, mutta se tarkoittaa myös miesten toisille miehille tekemää väkivaltaa, jolloin se voi olla oman paikan puolustamista miesten välisessä järjestyksessä tai maskuliinisen kyvykkyyden todistamista. (Jokinen 2017, 38.) Useiden sosiologien mukaan vallalla olevissa yhteiskunnan laajemmissa rakenteellisissa ja kulttuurillisissa näkemyksissä on sellaisia piirteitä, jotka sallivat monien naisten uhriaseman. Yksi tällainen tekijä on patriarkia. (DeKeseredy 2011.) Jokisen (2017, 39) mukaan miesten välisen vallankäytön tarkastelu on keskeistä tutkittaessa ja teorisoidessa väkivaltaa sekä pyrittäessä ehkäisemään sitä. Luonnollista on aloittaa tämä tarkastelu lapsuudesta ja nuoruudesta. Useiden tutkijoiden mukaan väkivallalla on erilaisia merkityksiä poikien ja tyttöjen elämässä. Tyttöjen elämään ei liity samalla tavalla väkivaltaisuus ja sen uhka kuin poikien elämään. Pojille väkivaltaisuus on sallittua ja jossain tilanteissa jopa odotettu toimintatapa ja siihen liitetään positiivisia merkityksiä, kun taas tyttöjen väkivaltaisuutta voidaan pitää hulluutena tai sääliänsä. Esimerkiksi tappelut ovat jopa normatiivisia ja poikana olemiseen kuuluvia. (Jokinen 2017, 39-41.) Tytöiltä taas odotetaan hillitympää käytöstä. Yksi miehet ja väkivaltaisuuden jollainlailla yhteen liittävästä järjestelmästä on asevelvollisuusjärjestelmä, joka perustuu ajatukseen, että nuori mies soveltuu naista paremmin käyttämään organisoitua, systemaattista ja laajamittaista väkivaltaa ja kohdentamaan sitä (Jokinen 2017, 36).

Pojille väkivalta voi olla tehokas tapa ratkaista ongelmia (Jokinen 2017, 41). Näin ollen jo lapsuudessa ja nuoruudessa poikien väkivaltaisuus on instrumentaalista. Jokisen (2017, 42) mukaan pojat sosiaalistuvat väkivaltaan tyttöjä enemmän aikuistuuksaan, mikä tarkoittaa poikien oppivan väkivaltaan liittyviä kirjoittamattomia sääntöjä, kuten ketä kohtaan, missä tilanteessa ja millä tavoin saa käyttää väkivaltaa. Suuri osa pojista todistaa ja näkee väkivaltaa elämässään ja joutuu jopa sen

kokijaksi. Väkivallan uhriksi joutumisen kannalta suurimpaan riskiryhmään kuuluvatkin nuoret miehet, kun taas naisilla tällaista samanlaista todennäköisyyttä iän ja riskin välillä ei ole havaittavissa (Piispa ja Heiskanen 2017, 73). Pojat oppivat, että miehen tulee puolustaa itseään; jos siihen ei kykene, on parempi pysyä vaii. Tämä tekee miehistä niin sanotusti hyviä uhreja. (Jokinen 2017, 42.)

Yksi sukupuolittuneen väkivallan muoto on naisiin kohdistuva väkivalta. Riskin (2009, 10) mukaan naisiin kohdistuva väkivalta on globaali, eri kulttuurien, kansojen, etnisten ryhmien ja uskontojen rajat ylittävä ilmiö. Valtioneuvoston asetus (53/2015) määrittelee naisiin kohdistuvan väkivallan tarkoittavan naisiin kohdistuvaa ihmisoikeuksien loukkaamista ja yhtä syrjinnän muotoa, ja se käsittää kaikki sellaiset sukupuoleen perustuvat väkivallanteot, jotka aiheuttavat tai voivat aiheuttaa naisille ruumiillista, seksuaalista, henkistä tai taloudellista haittaa tai kärsimystä, mukaan lukien tällaisilla teoilla uhkaaminen, pakottaminen tai mielivaltainen vapaudenriisto joko julkisessa tai yksityiselämässä.

Naisiin kohdistuva väkivalta tarkoittaa yleensä sukupuoleen liittyvää väkivaltaa, ja sen muotoja ovat muun muassa parisuhdeväkivalta, seksuaalinen häirintä, pakkoprostituutio, kunniamurhat ja -pahoinpitelyt sekä naisilla käytävä kauppa (Riski 2009, 10). Miesten edustus seksuaalisen väkivallan tekijöinä on huomattava, minkä vuoksi sen kitkemiseksi tulisi kiinnittää huomiota tapaan, jolla pojat soisialisetaan seksuaalisuuteen ja seksiin (Ronkainen 2017, 29). Naisiin kohdistuva väkivalta voidaan määrittää ongelmaksi, jonka juuret ovat kaikissa kulttuureissa naisen alistaisessa asemassa ja miesten ylivallassa (Harne ja Radford 2008, 37; Riski 2009, 10). YK:n kehitysohjelma UNDP:n (United Nations Development Programme) julkaiseman maailmanlaajuisen tutkimuksen mukaan lähes kaikilla ihmisillä on naisia alistavia ajatusmalleja. Naisten kokema väkivalta näkyy tutkimuksessa huolestuttavina lukuina; jopa 28% kyselyyn vastaajista arvioi, että miehen on sallittua pahoinpidellä vaimoan. Tutkimus toteutettiin 75 maassa, ja sen vastaajamäärä kattaa 80 prosenttia maailman väestöstä. Ajatusmalli naisesta heikompana sukupuolena on juurtunut siis syvälle. Jopa yhdeksän kymmenestä vastaajasta koki naisten olevan jollain tavalla huonompia kuin miesten. (Kokkonen 2020.) Alistainen asema heijastuu uskomuksista, normeista, laeista ja soisialisista instituutioista, jotka normalisoivat väkivallan ja mahdollistavat sen jatkumisen (Harne ja Radford 2008, 37).

YK (1995, 32) määrittelee naisiin kohdistuvan väkivallan seuraavasti:

Käsite 'naisiin kohdistuva väkivalta' tarkoittaa mitä tahansa sukupuoleen liittyvää väkivaltaa, joka aiheuttaa tai saattaa aiheuttaa naisille fyysistä, seksuaalista tai henkistä haittaa tai kärsimystä. Käsite kattaa myös tällaisella väkivallalla uhkaamisen, pakottamisen tai mielivaltaisen joko julkisen tai yksityiselämässä tapahtuvan vapauden riiston. Niinpä naisiin kohdistuva väkivalta sisältää seuraavat teot, mutta ei kuitenkaan rajoitu pelkästään niihin:

a. perheessä tapahtuva fyysinen, seksuaalinen ja henkinen väkivalta, mukaan lukien pahoinpitely, tyttöjen kotona tapahtuva sukupuolinen riisto, myötäjäisiin liittyvä väkivalta, raiskaus avioliitossa, naisten sukuelinten silpominen ja muut naisille haitalliset

perinteistä johtuvat käytännöt, muidenkin kuin puolison harjoittama väkivalta sekä riistoon liittyvä väkivalta;

b. kodin ulkopuolella tapahtuva fyysinen, seksuaalinen ja henkinen väkivalta, mukaan lukien raiskaaminen, seksuaalinen riisto, seksuaalinen häirintä/ahdistelu ja uhkailu työpaikalla, oppilaitoksissa tai muualla, naisilla käytävä kauppa sekä prostituutioon pakottaminen;

c. fyysinen, seksuaalinen ja henkinen väkivalta, johon valtio syyllistyy tai jonka se sallii, missä tahansa sitä esiintyykin.

Euroopan neuvoston naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemistä ja torjumista koskevan yleissopimuksen mukaan naisiin kohdistuva väkivalta on rakenteellista ilmentäen historiallista naisten ja miesten valtasuhteiden epäyhdenvertaisuutta. Näin ollen naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisemiseksi keskeistä on naisten ja miesten välisen tosiasiallisen ja oikeudellisen tasa-arvon toteutuminen. Naiset altistuvat usein vakaville, ihmisoikeutta loukkaaville väkivallan muodoille, kuten lähisuhdeväkivallalle, seksuaaliselle häirinnälle, raiskauksille, pakkoavioliitoille, niin sanotun kunnia-väkivallalle ja sukuelinten silpomiselle. Naisiin kohdistuva väkivalta estää naisten ja miesten välisen tasa-arvon saavuttamista. (Valtioneuvoston asetus 53/2015.)

2.2 Lähisuhdeväkivaltailmiön moninaisuus

Hautamäki (2013, 49) määrittelee lähisuhdeväkivallan perheen ja suvun sisällä ja muissa lähisuhhteissa tapahtuvaksi, ihmissuhteita loukkaavaksi ja tasa-arvoa, terveyttä ja henkistä hyvinvointia vaarantavaksi käyttäytymiseksi. Lähisuhdeväkivalta on erityinen sekä kokemuksen, väkivallan muotona että rikoksena. Tapahtumapaikkana on yleensä koti ja tekijänä läheinen henkilö, minkä vuoksi se on sekä kokijalle että tekijälle erityisen kipeää ja häpeällistä. Osapuolten välillä voi olla samanaikaisesti kontrolliin ja väkivaltaan perustuva valtasuhde sekä voimakas tunneside. (Husso 2003, 15; Siukola 2014, 10; Lindman 2015, 57.) Väkivalta voi olla toistuvaa tai jäädä yksittäiseksi tapaukseksi. (Siukola 2014, 11). Marttalan (2011, 40) mukaan lähisuhdeväkivallalle on kuitenkin tyypillistä tekojen toistuvuus ja eri väkivallan muotojen yhdistyminen. Joissain tapauksissa väkivalta on molemminpuolista.

Naiset ja lapset ovat yleisin kohderyhmä lähisuhdeväkivallalle. Naiset saavat lähisuhdeväkivallasta miehiä useammin ja vakavampia vammoja. (Siukola 2014, 10-11.) Tästä huolimatta myös mies voi olla väkivallan kokija; väkivalta on moniulotteinen ja monitasoinen ilmiö. Lähisuhdeväkivallalla on useita muotoja. Usein eri väkivallan muodot ilmenevät väkivaltaisissa ihmissuhteissa samanaikaisesti ja lomittain (THL 2019a).

Pitkään jatkunutta vakavaa henkistä, fyysistä ja mahdollisesti seksuaalista parisuhteissa tapahtuvaa väkivaltaa kutsutaan parisuhdeterroriksi. Sen seurauksena kumppanin elintila kaventuu esimerkiksi sosiaalisia suhteita ja taloudellista autonomiaa rajoittamalla. Tyypillistä myös on itsensä vahingoittamisella uhkailu ja yhteisen omaisuuden hajottaminen. Parisuhdeväkivaltaan apua hakevat ovat usein

parisuhdeterrorin kokijoita, mikä kertoo siitä, että apua haetaan ongelman pitkittyessä ja vakavoituessa. (THL 2019a.)

Lähisuhdeväkivaltaa esiintyy kaikissa elinympäristöissä sekä sosioekonomisissa, kulttuurisissa ja uskonnollisissa ryhmissä. Se on yleisin naisiin kohdistuvan väkivallan muoto. (Garcia-Moreno, Guedes ja Knerr 2012, 1.) Lähisuhdeväkivalta jaetaan fyysiseen, henkiseen, seksuaaliseen ja taloudelliseen väkivaltaan sekä kaltoinkohteluun (Hautamäki 2013, 49). Taulukossa 1 on tarkemmin käyty läpi lähisuhdeväkivallan eri ilmenemismuotoja.

Väkivallan muoto	Esimerkkejä ilmenemismuodoista
Henkinen väkivalta	uhkaileminen, mykkäkoulu, esineen särkeminen tai heittäminen, katoaminen perheen yhteydestä, kontrollointi, eristäminen, kritisoiminen, nimittely, vähätteleminen, kyseenalaistaminen (esimerkiksi henkinen terveys, isyys/äitiys, naiseus/mieheys) laiminlyönti, nolaaminen muiden ihmisten edessä, uhkaileminen itsemurhalla, voimakas mustasukkaisuus, tarkoituksellinen pelon tuottaminen esim. huutamalla, lasten tai lemmikkien vahingoittaminen tai sillä uhkailu
Fyysinen väkivalta	lyöminen, läpsiminen, potkiminen, töniminen, pureminen, tukistaminen, esineiden särkeminen tai heittäminen, liikkumisen estäminen, kuristaminen, kiinnipitäminen, aseiden/esineiden käyttäminen lyömisessä, väkisin toiseen tilaan siirtäminen
Seksuaalinen väkivalta	pettäminen, seksuaalinen halveksiminen, pidättäytyminen kehollisista hellyydenosoituksista tai seksistä, puolison halujen ja tarpeiden huomiotta jättäminen, painostaminen seksiin tai seksuaaliseen tekoon, raiskaus, pornon katselun pakottaminen, ehkäisyn käytön kieltäminen, aborttiin pakottaminen, asiaton koskettelu ja vihjailu, satuttaminen seksuaalisesti
Taloudellinen väkivalta	rahankäytön kontrollointi, kiristäminen, toisen rahojen käyttäminen luvatta, taloudellisten päätösten tekeminen ilman keskustelua, raha-asioiden salaaminen
Kaltoinkohtelu	henkinen ja/tai fyysinen väkivalta, seksuaalinen hyväksikäyttö, perustarpeiden laiminlyönti (puutteellinen ravinto ja hygienia, emotionaalisten tarpeiden laiminlyönti, terveydenhuollon laiminlyöminen tai terveydenhuollosta saatujen hoito-ohjeiden noudattamatta jättäminen), kuritusväkivalta, kemiallinen väkivalta (huumaavaan lääkeaineeseen tai alkoholin antaminen)
Vainoaminen	toistuvat ja ei toivotut yhteydenotot, seuraaminen, tarkkailu, pelottelu ja uhkaaminen, perättömien tietojen levittämien, omaisuuden tuhoaminen, tietojen kaappaaminen ja väärinkäyttö

TAULUKKO 1. Lähisuhdeväkivallan eri muotojen ilmeneminen (Hautamäki 2013, 52-59; Siukola 2014, 11; THL 2019b).

Henkiseen väkivaltaan luetaan kuuluvaksi muun muassa uhkaileminen, kontrolloiminen, nimittely ja vähätteleminen. Fyysiseen väkivaltaan taas luetaan kuuluvaksi muun muassa lyöminen, potkiminen ja hiuksista repiminen. Jokaisella on seksuaalinen itsemääräämisoikeus, mikä tarkoittaa, että jokaisella on oikeus päättää, mitä hän tekee kehollaan sekä mitä muut saavat hänelle tehdä. Seksuaalinen väkivalta on tämän itsemääräämisoikeuden rajoittamista tai kunnioittamattomuutta. Se voi toteutua muun muassa pettämisenä, puolison painostamisena seksiin tai pornon katseluun pakottamisena. (Hautamäki 2013, 52-58.) Taloudellinen väkivalta tarkoittaa esimerkiksi itsenäisen rahankäytön tai taloudelliseen päätöksentekoon osallistumisen estämistä, pakottamista antamaan omat varat toisen käyttöön tai kiristämistä (Siukola 2014, 11).

Laiminlyöntiin ja kaltoinkohteluun, jonka kohteena on useimmiten lapsi, vammainen tai vanhus, kuuluu muun muassa hoidon ja huolenpidon laiminlyöminen, kuritusväkivalta sekä toisen ihmisen vahingoittamista lääkkeillä, kemikaaleilla tai liuottimilla. (THL 2019a; THL 2019b.) Kaltoinkohtelu tarkoittaa kaikkia niitä vanhempien tai muiden aikuisten tekoja tai tekemättä jättämisistä, jotka vahingoittavat lasta välillisesti tai välittömästi fyysisesti tai psyykkisesti (THL 2019b).

Lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain (361/1983) 1§ mukaan lasta ei saa alistaa, kurittaa ruumiillisesti eikä kohdella muulla tavoin loukkaavasti. Lieväkin lapseen kohdistuva pahoinpitely on aina yleisen syytteen alainen rikos (Rikoslaki 39/1889, luku 21 16§). Hautamäen (2013, 60) mukaan lapsiin yleisimmin kohdistuvia väkivallan tekoja ovat huutaminen ja raivoaminen lapselle, nimittely ja fyysisen väkivallan muodoista kovakourainen käsittely, tukistaminen, luunapin antaminen, läimäisy ja ravistelu. THL:n (2019b) mukaan erityisesti vauvoihin voi kohdistua ravistelua tilanteissa, joissa vanhempi tai hoitaja menettää malttinsa vauvan kanssa. Ravistelu voi aiheuttaa vauvan aivoihin, silmiin ja kaularankaan vakavia vahinkoja. Kuritusväkivalta on myös yksi lapsiin kohdistuvan fyysisen väkivallan muoto, jossa aikuinen pyrkii kipua tai epämukavaa oloa lapselle aiheuttaen vaikuttamaan tämän käytökseen tai rankaisemaan tätä. Se voi olla harkittu kasvatustapa tai johtua esimerkiksi vanhemman väsymyksestä tai päihde- ja mielenterveysongelmista. Kuritusväkivalta on kielletty Suomessa vuonna 1983. (THL 2019b.)

Lapseen kohdistuva henkinen väkivalta – esimerkiksi nimittely, huutaminen tai hylkäämisellä uhkaileminen – vaikuttaa lapsen psyyken ja tunne-elämän kehitykseen negatiivisesti. Yleistä on myös perustarpeiden laiminlyönti, joka tarkoittaa, että lapsi ei saa tarvitsemaansa hoivaa ja huolenpitoa. Lapsiin voi kohdistua myös kemiallista väkivaltaa, joka tarkoittaa, että lapselle annetaan huumaavaa lääkeainetta tai alkoholia, kun lapsi on esimerkiksi ollut itkuinen. (THL 2019b.) Aina väkivallan teko ei kohdistu suoraan lapseen. Väkivallan näkeminen ja kuuleminen altistaa kuitenkin lapsen kaikille väkivallan haitallisille vaikutuksille, sillä väkivaltainen ilmapiiri aiheuttaa lapsessa turvattomuutta ja pelkoa (THL 2019b).

Kolmasosa eronneista väkivallan kokijoista kokee väkivaltaa edelleen eron jälkeen. Väkivalta muuttuu usein jopa vakavemmaksi ja tappavammaksi. Tämä on liitetty entisen puolison haluun kostaa ja rangaista lähtenyt kokijaa; lähtenyt nainen haastaa miehen oman näkemyksen miehisyystään sekä tämän maskuliinisen statuksen. (Harne ja Radford 2008, 52.) Eron jälkeinen väkivalta saattaa

täyttää vainoamisen tunnusmerkit. Parisuhteen aikana koettu väkivalta lisää vainon riskiä (THL 2019a). Nikupeterin (2016, 26) mukaan vaino on entiseen lähisuhteeseen kietoutunut naisiin kohdistuvan väkivallan muoto. Vaino on monimuotoinen ilmiö, joka rikkoo yksilön perusoikeutta vapautteen, koskemattomuuteen ja hyvinvointiin yhdistäen eri vallankäytön muotoja ja ulottaen ne laajasti kokijan elämän eri osa-alueille (Nikupeteri ja Laitinen 2013, 30). Vainoaminen on ollut vuodesta 2014 rikollinen ja rangaistava teko (Nikupeteri 2016, 27). Rikoslain (39/1889) luvussa 25 7 a § määritellään vaino ja siitä saatava rangaistus seuraavasti:

Joka toistuvasti uhkaa, seuraa, tarkkailee, ottaa yhteyttä tai muuten näihin rinnastettavalla tavalla oikeudettomasti vainoaa toista siten, että se on omiaan aiheuttamaan vainotussa pelkoa tai ahdistusta, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä yhtä ankaraa tai ankarampaa rangaistusta, vainoamisesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Edellä mainittujen lisäksi vainoaminen voi olla pienieleistä uhkailua, jatkuvaa mustamaalaamista tai fyysistä väkivaltaa. Vainon varsinaisen kohteen lisäksi vainosta voivat kärsiä myös lapset, läheiset ja jopa työkaverit sekä itse vainoaja, jonka elämä voi kapeutua pakonomaisen toiminnan seurauksena. (Nettiturvakoti). Vainoamisena voidaan siis pitää sitä, kun henkilö jatkuvasti tavoittelee yhteyttä, jota suhteen toinen osapuoli nimenomaisesti pyrkii välttämään. Yleisin vainon taustalla oleva motiivi on halu yhteyteen eli pyrkimys ylläpitää tai luoda toveruutta, romantiikkaa tai läheisyyttä. Yleistä on myös, että vaino johtuu kostamisen halusta, joka liittyy tekijän hylkäämisen kokemukseen. (Cupach ja Spitzberg 2004, ix.) Vainoamista toteutetaan nykypäivänä enenevässä määrin teknologian avulla, sillä se mahdollistaa matalalla kynnyksellä paikkaan sitoutumatta kokijan seuraamisen ja tarkkailun. Digitaalinen vaino voidaan jakaa kahteen vainon osaan; yksittäiset digitaalisen vainon teot ja välilliset digitaalisen vainon teot. Välillisen digivainon avulla tekijä hyödyntää teknologiaa esimerkiksi seuraamisessa ja mahdollisessa fyysisen väkivallan toteuttamisessa, kun taas yksittäinen digitaalinen vainoteko voi olla esimerkiksi teknologian hyödyntämistä uhkailemisessa tai mustamaalaamisessa. Digivainoa on helppoa toteuttaa ilman tarkempaa suunnitelmaa, mikä aiheuttaakin kokijassa erityistä ahdistusta, sillä digivaino on aikaan ja paikkaan sitoutumatonta. (Korva-Perämäki 2017.)

2.2.1 Lähisuhdeväkivallan seurauksia ja vaikutuksia

Lähisuhdeväkivallasta aiheutuneen inhimillisen kärsimyksen määrää ja laatua voi olla vaikea hahmottaa. Se uhkaa terveyttä ja henkeä sekä välillisesti että välittömästi. Muun muassa itsemurhariskin on todettu olevan moninkertaisesti kohonnut lähisuhdeväkivallan ja raiskausten uhreilla. (Husso 2003, 18.) Fyysisen väkivallan seurauksia voivat olla erilaiset mustelmat, ruhjeet ja haavat sekä luunmurtumat, aivotärähdykset ja -vammat sekä pahimmillaan kuolema. Raskaana olevaan naiseen kohdistunut väkivalta voi vaikuttaa sikiön terveyteen aiheuttaen sikiövaurioita tai keskenmenon. Fyysisiä välillisiä oireita voivat olla myös esimerkiksi krooniset kivut, päänsärky ja vatsaongelmat. Psykkisiä seurauksia voivat olla muun muassa masennus, ahdistuneisuus, syömis- ja

unihäiriöt, panikkihäiriö ja traumaperäinen stressihäiriö. Myös riskikäyttäytyminen voi lisääntyä. Riskikäyttymistä voi olla esimerkiksi itsetuhoisuus tai päihteiden käytön lisääntyminen. (Siukola 2014, 12.)

Oh, Kim, Jang ja Park (2019) ovat todenneet lähisuhdeväkivallan kokemisella olevan yhteys kokijan mielenterveyteen, erityisesti masennukseen; lähisuhdeväkivallan kokijalla on kaksinkertainen riski kärsiä masennusoireista verrattuna ihmiseen, joka ei ole kokenut lähisuhdeväkivaltaa. Lähisuhdeväkivallan kokeminen lisää myös itsemurha-ajatuksia ja -yrityksiä. Tutkimusjakson aikana vuosina 2010-2015 jatkuvaa lähisuhdeväkivaltaa kokeneet kärsivät eniten masennuksesta. Myös kokijat, joiden kumppani muuttui tutkimusjakson aikana väkivaltaiseksi sekä kokijat, joiden kumppani lopetti väkivallan käytön, kärsivät masennusoireista. (Oh ym. 2019.)

Lapselle väkivallan kokeminen on erittäin haitallista. Vaikka lapsi ei itse olisikaan suoraan väkivallan kohteena, se voi vaikuttaa voimakkaasti lapsen kehitykseen ja voi aiheuttaa psyykkisiä ja käytösongelmia. Väkivaltaisessa perheessä lapsen kiintymyssuhteiden muodostuminen, sosiaalisten vuorovaikutustaitojen oppiminen sekä lapsen kokemus perusturvallisuudesta ja itsestä voivat häiriintyä. Oireileminen on hyvin lapsikohtaista, ja se riippuu muun muassa persoonallisuudesta, iästä, kehitystasosta ja koetun ja todistetun väkivallan jatkuvuudesta ja intensiteetistä. (Siukola 2014, 12.) Väkivaltaisessa perheessä eläminen voi antaa lapselle vääränlaisen kuvan ristiriitojen ratkaisemisesta (Ahola ja Ahola 2016, 60).

Lapsi voi todistaa väkivaltaa monella tavalla; nähdä, kun vanhemmista toinen tai kumpikin käyttää suoraa väkivaltaa toista kohden, kuulla väkivallan ääniä, nähdä fyysisiä vammoja tai havaita emotionaalisen tunneilmapiiirin. Seurausten näkökulmasta voi olla joskus vaikea nimetä, kehen tai keihin perheessä tapahtuva väkivallanteko on kohdistunut, sillä tekijä pitää usein koko perhettä pelon alaisuudessa. Väkivallan kuuleminen voi olla lapselle yhtä traumaattista – ellei jopa traumaattisempaa – kuin sen näkeminen, sillä lapset kuvittelevat, mitä saattaa tapahtua. Vanhemmat usein aliarvioivat lastensa väkivaltatapahtumiin liittyvät käsitykset. On todettu, että jo kuusi viikkoinen vauva reagoi väkivaltatilanteeseen ja oppii olemaan sen aikana hiljaa, jottei tilanne kärjistyisi entisestään. Väkivaltaa todistaneiden lasten on todettu olevan pelokkaampia ja ahdistuneempia kuin verrokkien. (Harne ja Radford 2008, 52-58.)

On hyvä muistaa, että väkivallan tekijä kärsii usein itsekkin tekemästään väkivallasta. Läheisiä kohtaan käytetystä väkivallasta voi seurata masentuneisuutta, pelkoa, ahdistusta ja surua (Hautamäki 1997, 37). Lisäksi tekijä kokee usein syyllisyyttä ja katumusta sekä häpeää ja itseinhoa (Ahola ja Ahola 2016, 60). Näistä voi seurata itsemurha-ajatuksia tai -käyttäytymistä (Hautamäki 1997, 37). Lähisuhdeväkivallan tekijän on vaikea saada ymmärrystä ja tukea ja hän voi pelätä niin sanottua kasvojen menettämistä. Lähisuhdeväkivalta myös leimaa sekä tekijöitä että kokijoita. (Hautamäki 1997, 36-37.) Lähisuhdeväkivalta vaikuttaa myös perheen ulkopuolisiin läheisiin ihmisiin. Aholan ja Aholan (2016, 61) mukaan lähisuhdeväkivalta aiheuttaa läheisissä huolta, hätää, neuvottomuutta ja epätoivoa. Usein läheisten ajatuksissa on epäröintiä siitä, onko heillä oikeutta puuttua perheen

sisäisiin asioihin. Asian puheeksiottaminen voi myös näyttäytyä ylitsepääsemättömänä. (Ahola ja Ahola 2016, 61.)

Lähisuhdeväkivallasta aiheutuu merkittäviä kustannuksia yhteiskunnalle (Hautamäki 1997, 36). Lähisuhdeväkivallan välittömiksi kustannuksiksi maassamme vuositasolla on arvioitu yli 90 miljoonaa euroa. Arvioon on laskettu mukaan sosiaali- ja terveyshuollon sekä oikeuden ja poliisin kustannukset. (Heiskanen ja Piispa 2002, 33.) Lisäksi lähisuhdeväkivallasta aiheutuu suuret välilliset kustannukset esimerkiksi sairauspoissaolojen ja työtehonlaskun seurauksena. Kaikkia terveydenhuollollisia kustannuksia esimerkiksi kroonisiin kiputiloihin liittyen tuskin on myöskään pystytty todentamaan ja arvioimaan. Heiskanen ja Piispan vuonna 2002 julkaistun tutkimuksen jälkeen lähisuhdeväkivaltailmiön yhteiskunnallisia kustannuksia ei ole tutkittu, mutta vuonna 2018 on ollut haussa rahoitus vastaavaan tutkimushankkeeseen Sosiaali- ja terveysministeriöstä (STM 2017 a).

Lähisuhdeväkivallan seurauksena Suomessa vammautuu satoja ja kuolee kymmeniä ihmisiä vuosittain (Ahola ja Ahola 2016, 60). Poliisiammattikorkeakoulun ja Poliisihallituksen ylläpitämän henkrikollisuuden seurantajärjestelmän mukaan vuosittain kuolee keskimäärin 20 naista ja viisi miestä kumppaninsa surmaamana. Poliisin tietoon tulleista pahoinpitelyistä vastaavasti joka kymmenes tapahtuu perheessä. (Siukola 2014, 13.) Kyse on laajasta ja yhteiskunnallisesti merkittävästä ongelmasta. Lähisuhdeissa tapahtuvalla väkivallalla on taipumus uusiutua ja raaistua, minkä vuoksi sen havaitseminen, puheeksi ottaminen ja varhainen puuttuminen on tärkeää (Ahola ja Ahola 2016, 61).

2.2.2 Lähisuhdeväkivaltailmiö laissa ja sopimuksissa

Väkivalta loukkaa perus- ja ihmisoikeuksiin liittyvää vapautta, autonomiaa ja yksilönsuojaa (Lidman 2015, 23-24). Suomen perustuslain (731/1999) mukaan jokaisella on oikeus henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Lähisuhdeväkivalta rikkoo tätä perustavanlaatuaista oikeutta.

Koska lähisuhdeväkivalta aiheuttaa haittavaikutuksia niin yksilö- kuin yhteiskuntatasollakin, Suomen lakiin sisältyy pykälä koskien lähisuhdeväkivaltatyötä ja sen toteutusta. Sosiaalihuoltolaki (1301/2014) velvoittaa kuntia vastaamaan lähisuhdeväkivaltaa kokeneen henkilön tuen tarpeeseen, ja laki valtion maksamista korvauksista turvakotipalvelun tuottajille (1354/2014) turvaa valtakunnallisesti laadukkaat turvakotipalvelut lähisuhdeväkivallan uhreille ja henkilöille, jotka elävät väkivallan uhan alla. Laki lastensuojelulain muuttamisesta (1302/2014) velvoittaa laissa mainittuja tahoja ilmoittamaan lapsesta sosiaalihuoltoon ja poliisille salassapitosäännöksistä huolimatta, mikäli tilanne niin vaatii.

Rikoslain (39/1889) luvussa 20 määritellään erilaisia henkeen ja terveyteen kohdistuvia rikoksia. Laki jakaa pahoinpitelyt kolmeen ryhmään aiheutuneiden vammojen, tekotavan ja aiheutuneen henkisen kärsimyksen perusteella; lievä pahoinpitely, pahoinpitely ja törkeä pahoinpitely (Nettiturvakoti).

Rikoslain (39/1889) luvun 20 16 § mukaan yleinen syyttäjä voi nostaa lievistä pahoinpitelystä syytteen, jos teko on kohdistunut alle kahdeksantoista vuotiaaseen henkilöön, tekijän aviopuolisoon tai entiseen aviopuolisoon, sisarukseen tai sukulaiseen suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa tai henkilöön, joka asuu tai on asunut tekijän kanssa yhteistaloudessa tai on tai on ollut muuten näihin rinnastettavan henkilökohtaisen suhteen takia hänelle läheinen.

Avio- tai avoliitto ei oikeuta toisen itsemääräämisoikeuden loukkaamiseen. Raiskaus avioliitossa on kriminalisoitu Suomessa vuonna 1994. (Nettiturvakoti.) Rikosnimikkeitä on muun muassa raiskaus, törkeä raiskaus, pakottaminen seksuaaliseen tekoon, seksuaalinen hyväksikäyttö ja seksuaalinen ahdistelu. Lisäksi laissa on nimetty useita lapsiin kohdistuvan seksuaalisen rikoksen nimikkeitä. Raiskaus ja törkeä raiskaus ovat yleisen syytteen alaisia rikoksia ja myös niiden yritys on rangaistava teko. Toisen omaisuuden rikkomisesta tai hävittämisestä voi seurata sakko- tai vankeusrangaistus niissä tapauksissa, kun asianomistaja vaatii syytettä. Myös vainoaminen on rikos. (Rikoslaki 39/1889.) Vainoaminen rikkoo usein myös Suomen perustuslaissa (731/1999) 10 § ja Rikoslaisissa (39/1889) luvussa 24 määriteltyä yksityisyyden ja kotirauhan suojaa. Olemme käsitelleet vainoa laajemmin edellä luvussa 2.2 Lähisuhdeväkivaltailmiön moninaisuus.

Euroopan neuvoston yleissopimus naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta eli Istanbulin sopimus sisältää määräykset naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja poistamisesta, väkivallan kokijoiden suojelemisesta sekä väkivallan tekijöiden saattamisesta vastuuseen teoistaan (STM 2017 b, 11). Sopimuksen tavoitteena on suojella naisia kaikilta väkivallan muodoilta, ehkäistä ja poistaa perheväkivaltaa ja naisiin kohdistuvaa väkivaltaa, edistää kaikkien naisten syrjinnän muotojen poistamista, luoda laaja-alaiset puitteet, toimintaperiaatteet ja toimet uhrien suojelemiseksi ja auttamiseksi, edistää kansainvälistä yhteistyötä väkivallan poistamiseksi sekä tukea järjestöjä ja lainvalvontaviranomaisia toimimaan tehokkaasti yhteistyössä (Valtioneuvoston asetus 53/2015, artikla 1). Sosiaali- ja terveysministeriö on laatinut Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelman, jossa on avattu tarkemmin 46 toimenpidettä, jotka kohdistuvat eri hallintoaloille. Istanbulin sopimuksen toimeenpanoon ei kuitenkaan ole varattu määrärahoja. (STM 2017 b, 11.)

3 OMAN VÄKIVALTAISUUDEN KOKEMINEN

Flinck (2006, 86-90) on tutkinut väitöskirjassaan haastattelujen avulla sukupuolieroja oman väkivaltaisuuden kokemisessa ja selittämisessä. Yhteneväisyyksiä naisten ja miesten selitysmalleissa oli esimerkiksi siinä, millä tavoin väkivallan tekoa ei myönnetty. Omaa käyttäytymistä ei tulkittu väkivalaksi vaan normaaliin parisuhteeseen kuuluvaksi, ristiriitoihin liittyväksi käytökseksi. Sen lisäksi, että väkivalta kiellettiin sen fyysisten ominaisuuksien puuttuessa, haastatteluihin osallistuneet henkilöt pitivät väkivallan tekijän leimaa vain puolison valheellisina syytöksinä ja tulkintoina. (Flinck 2006, 89-90.) Tutkimukset osoittavat, että etenkin miesten on vaikeaa tunnistaa oman henkisen ja seksuaalisen väkivallan käyttöä, jonka takia avun hakeminen tällaiseen väkivaltaan voi olla haastavaa. Ongelma ei kuitenkaan koske vain tekijöitä vaan samanlaista ongelmaa väkivallan havaitsevuudessa ja tunnistamisessa on huomattu myös kokijoiden puolelta. (Holma ja Nyqvist 2017, 118.)

Aholan ja Aholan (2016, 60) mukaan käsitys siitä, että väkivaltaa käyttävä ei halua apua tai neuvoa, on virheellinen. Valtaosa väkivaltaa lähisuhteissaan käyttävistä kärsii ongelmasta ja haluaa löytää keinoja ongelman ratkaisemiseksi (Ahola ja Ahola 2016, 60-61). Häpeä voi kuitenkin estää avun hakemisen. Oma väkivaltaisuus tunnutaan kokevan erityisen häpeällisenä sekä syyllisyyttä ja jopa itseinhoa herättävänä silloin, kun se kohdistui lapseen. Tavasti (2019, 37-45) on haastatellut äitien väkivaltaa käsittelevään väitöskirjaansa lapsiaan kohtaan väkivaltaisia äitejä. Hän on todennut tutkimuksessaan useiden äitien ymmärtävän väkivallan käyttöä joissain tietyissä tilanteissa, muttei silti hyväksyvänsä sitä. Yhteiskunnan erittäin jyrkkä suhtautuminen ja vahva tuomitsevuus tämänkaltaiseen väkivaltaan verrattuna muunlaisiin väkivallan muotoihin ruokkii äärimmäistä häpeän tunnetta aiheeseen liittyen. Avun hakeminen tällaisessa tilanteessa saattaa olla hyvin vaikeaa, koska luotu leima aiheen ympärille on niin vahvasti näkyvillä aiheesta keskusteltaessa. (Tavasti 2019, 37-45.) Toisaalta suhtautuminen äitien tekemään väkivaltaan on hyvinkin paradoksaalinen. Latun (2016, 121) mukaan äitien väsymyksestä johtuva väkivaltaisuus on yhteiskunnassa kulttuurisesti mahdollinen ja tietyllä tapaa hyväksyty tapa selittää äitien väkivaltaa lastaan kohtaan.

Samanlaista paradoksaalisuutta näkyy tutkimuksissa miesten väkivallasta lapsiaan kohtaan; väkivaltaa tehneet miehet erottivat vahvasti isä-identiteettinsä väkivaltaa käyttävän henkilön identiteetistä eivätkä keskustelleet näistä kahdesta asiasta samassa kontekstissa. Väkivallan ajatellaan olevan vanhemman oikeus eikä se kumoa automaattisesti hyvää vanhemmuutta. (Veteläinen, Grönholm ja Holma 2013.) Veteläisen, Grönholmin ja Holman (2013) mukaan Erikssonin (2003) kyselytutkimuksesta selviää samantyyppistä ristiriitaista suhtautumista lapsia kohtaan tehdystä väkivallasta. Myös väkivaltaisten miesten puoliset erottivat kaksi roolia vahvasti toisistaan. Kumppaniaan kohtaan väkivaltainen miehen miellettiin usein olevan kuitenkin hyvä isä lapsilleen, mikäli hän huolehti lapsistaan taloudellisesti ja hoiti isällisiä velvollisuuksia. (Veteläinen, Grönholm ja Holma 2013; Eriksson 2003.)

Väkivallan normalisointi eli neutralisaatio on yleinen ilmiö tekijätyössä ja tarkoittaa sitä, ettei tekijä ole hyväksynyt tekoaan ja nimennyt sitä oikealla tavalla; väkivalta. Vähäinen fyysinen väkivalta katsotaan kuuluvan normaaliin parisuhteeseen eikä henkinen väkivalta kuulu väkivallan

määritelmään ollenkaan. Sen lisäksi, että väkivaltaa normalisoidaan ja vähätellään, oman väkivallan käyttöä saatetaan pyrkiä oikeuttamaan moninaisilla tavoilla. Väkivaltaisen käyttäytymisen selittäminen itsepuolustuksella, patoutuneiden tunteiden purkauksena, päihteiden vaikutuksella, ylikuormittuneena häätääntymisenä sekä hallinnan tunteen tavoittelemisena ovat esimerkkejä väkivallan oikeuttamisesta (Flinck 2006, 86-90).

Väkivallan oikeuttamiseen ja normalisointiin kuuluu myös väkivallan tekeminen luonnolliseksi tavaksi ratkaista ongelmatilanteet. Väkiältä nähdään melkein edellytyksenä ja automaattisena tapana käyttäytyä aikuisuuden konfliktitilanteissa esimerkiksi rankkojen lapsuuden kokemusten tai kotona nähdyin tai koetun väkivallan jälkeen. (Ajo ja Grönroos 2005, 104-105.) Flinck on tutkimuksessaan todennut, että miehille ominainen tapa oikeuttaa väkivaltaansa oli selittää sitä hallinnan tunteen saavuttamisena ja vuorovaikutukseen kutsumisena (Flinck 2006, 119). Emmi Lattu tuo väitöskirjassaan esille näkemyksen tunteiden vaikutuksesta lähisuhteiden väkivallan selitysmalleihin. Lattu kuvaa tunteita aikojen saatossa muuttuviksi prosesseiksi. Tunteet ja oma kokemus väkivallan teosta ovat usein teon jälkeen hyvin erilaisia kuin esimerkiksi vuosien päästä. (Lattu 2016, 51.) Tehtyjen haastattelujen ajankohta suhteessa väkivallan tekoon voidaan siis ajatella olevan jokseenkin merkittävä tekijä puhuttaessa väkivallan tekijän vastuunotosta ja väkivallan selittämisestä.

Kaikki väkivallan tekijät eivät kuitenkaan yritä oikeuttaa tekoaan tai normalisoi väkivallan ilmiötä. Oman väkivaltaisuuden tutkailuun, myöntämiseen ja hyväksymiseen tarvitaan rohkeutta ja vastuuntuntoa. Syitä väkivallalle voi ja pitää pohtia eikä se tarkoita, että sen vakavuutta koitettaisiin selitellä pois. Vastuunotossa on keskeistä, kenelle vastuun tapahtumasta selittää ja siirtää ja millaisena toisen osapuolen kuvailee (Ajo ja Grönroos 2005, 90).

4 LÄHISUHDEVÄKIVALLAN SELITYSMALLIT

Syyt lähisuhdeväkivallan taustalla ovat moninaiset ja yksilölliset. Lähisuhdeväkivaltaa selitetään yleisesti biologisesta, oppimisteoreettisesta, kehityspsykologisesta, sosiokulttuurisesta ja perhedynaamisesta näkökulmasta. Olemme nostaneet käsittelyyn myös Flinckin (2006, 23) esittelemän sosiaalisen vaihdon teorian sekä Nyqvistin (2001, 23) esittelemän reaktiivisen teorian. Eri selitysmalleista käytetään eri lähteissä hiukan toisistaan poikkeavia nimityksiä.

Väkivallan biologisessa selitysmallissa väkivaltakäyttäytymisen nähdään olevan perinnöllisten tai biokemiallisten tekijöiden tai aivojen kehityshäiriöiden seurausta. Nykyisin väkivaltakäyttäytymistä voidaan selittää aivojen aineenvaihdunnan häiriöllä. Nykylääketieteen käsityksen mukaan tapaväkivaltaisuuden taustalla voi olla muutokset keskushermoston serotoniini-aineenvaihdunnassa. Väkivaltaisuuden hoitomuodoksi suositellaan lääkitystä, dieettiä ja alkoholin käytön rajoittamista. Haasteena on, että väkivallan tekijöiden sitoutuminen ja motivaatio tämänkaltaiseen hoitoon on vähäistä. Ongelmallisena voidaan nähdä myös se, että väkivaltaisuudesta syytetään elimellistä vikaa. (Nyqvist 2001, 22; Flinck 2006, 23; Ahola ja Ahola 2016, 56-57.)

Oppimisteoreettinen näkökulma korostaa väkivallan selittämisessä lapsuuden kokemusten merkitystä. Väkivaltaisuus nähdään mallista opittuna tai lapsuudessa muotoutuneena käytöstapana. Tässä ongelmalliseksi muodostuu väkivaltaisuuden toistuminen sukupolvelta toiselle. Väkivaltainen käytös on lähisuhteissa opittu ongelmanratkaisukeino, joka vahvistuu, kun sillä saavutetaan jotain etua. Laajemmin ajateltuna kyse on väkivaltakulttuurista. Auttamismuotona käytetään itsehillinnän ja vaihtoehdoisten toimintatapojen opettelemista. (Nyqvist 2001, 22-23; Flinck 2006, 23; Ahola ja Ahola 2016, 57.) Perheissä esiintyvän väkivaltaisuuden on todettu toisinaan olevan ylisukupolvista. Useiden tutkimusten mukaan väkivaltaisissa perheissä kasvaneilla lapsilla on suurempi riski omaksua negatiivinen kommunikointityyli ja aggressiivinen tapa ratkaista konflikteja. Tämä haitallinen ongelmanratkaisutyyli voi kehittyä myös lapselle, joka on perheessä todistanut väkivaltaa olematta sen kohteena itse. (Suomen mielenterveysseura 2007, 91.)

Psykologisessa selitysmallissa huomiota kiinnitetään ihmisen sisäisiin psyykkisiin prosesseihin, ja väkivaltaisuuden taustalla katsotaan olevan persoonallisuuden häiriö, traumaattiset lapsuuden kokemukset, narsismi tai sisäinen psyykinen konflikti. (Nyqvist 2001, 22; Flinck 2006, 23; Ahola ja Ahola 2016, 57.) Auttamisen muotona käytetään intensiivistä psykoterapiaa, jonka toteutumisen haasteena on usein asiakkaan motivaation puute ja sitoutumattomuus (Nyqvist 2001, 22; Ahola ja Ahola 2016, 57).

Sosiokulttuuriseen selitysmalliin liitettiin eri lähteissä erilaisia asioita. Nyqvistin (2001, 23) mukaan sosiokulttuuriseen selitysmalliin liittyy näkemys, että väkivaltaisuuden taustalla on yhteiskunnan rakenteelliset ominaisuudet, kuten epäkohdat. Tämän selitysmallin feministinen näkemys korostaa patriarkaalisten arvojen vaikutusta naisten pahoinpitelyihin. Niiden katsotaan olevan seurausta miehisyteen liitettävistä normeista, jotka sallivat aggressiivisen käytöksen. Näin ollen väkivaltaisuuden

syyt ovat yksilön ulkopuolisia. (Nyqvist 2001, 23.) Flinck (2006, 23) nostaa esiin yhteiskunnan valtarakenteiden epätasapainon väkivaltaa selittävänä tekijänä. Ahola ja Ahola (2016, 57-58) taas nostavat esiin näkemyksen, jonka mukaan väkivalta johtuu stressistä, jonka taustalla voi olla esimerkiksi työttömyys, huonot asuinolot, naisten alisteinen asema ja patriarkaaliset asenteet sekä väkivaltaviihteen lisääntyminen. Tässä selitysmallissa onkin yhdistettynä Nyqvistin (2001, 23) esittämät sosio-kulttuurinen selitysmalli ja reaktiivinen selitysmalli. Reaktiivisessa selitysmallissa väkivallan nähdään olevan reaktio ulkoiseen paineeseen, kuten stressiin ja turhautuneisuuteen. Niin sanottu rakenteellinen stressiteoria selittää perheessä tapahtuvaa väkivaltaa negatiivisten tekijöiden kasaantumisella. Tällaisia tekijöitä ovat alhainen tulotaso, osa-aikatyöt ja suuri lapsilukumäärä. (Nyqvist 2001, 23.)

Perhedynaaminen näkökulma korostaa perheenjäsenten välisten suhteiden haasteita ja ongelmia väkivaltaisuuden taustalla. Tällöin perheessä vallitsee vääränlaisia vuorovaikutusmalleja. Väkivaltaa tuleekin tarkastella ottaen huomioon sen konteksti, ominaispiirteet sekä perhedynamiikka. Ratkaisukeinona väkivaltaisuuteen käytetään perhe- tai pariterapiaa. Tässä näkökulmassa myös kohteeksi joutunut on teosta vastuussa, ja tekijä saattakin perustella tekoaan sillä, että kumppani on provosoinut häntä. (Flinck 2006, 23; Ahola ja Ahola 2016, 57.) Flinck (2006, 23) nostaa esiin myös sosiaalisen vaihdon teorian, jonka mukaan läheisiin kohdistuvan väkivallan seuraukset eivät ole vakavia sen hyötyyn nähden. Esimerkiksi rangaistuksen saaminen kotona tapahtuneesta väkivallan teosta on epätodennäköistä.

Useissa selitysmalleissa haasteena on, että väkivaltaisuus nähdään yksilön ulkopuolisista tekijöistä johtuvana käyttäytymisenä. Tämä on ongelmallista, sillä tekijä voi oikeuttaa tekonsa selittämällä niitä esimerkiksi kulttuurisilla tai omaan lapsuuteensa liittyvillä tekijöillä. Väkivallan käyttö on kuitenkin aina tekijän vastuulla (Ahola ja Ahola 2016, 57).

5 LÄHISUHDEVÄKIVALLAN TEKIJÖIDEN AUTTAMINEN

Lähisuhdeväkivallan tekijätyö on väkivallan tekijöiden kanssa tehtävää työtä. Tekijätyössä pyritään saamaan tekijä pohtimaan hänen omia henkilökohtaisia syitä väkivallan tekoon sekä toimintatapojaan konfliktitilanteissa ja löytämään uusia tapoja käyttäytyä niissä. Tekijätyön tavoitteena on edistää tekijän ja koko perheen turvallisuutta ja hyvinvointia, ehkäistä väkivallan toistumista sekä vähentää lähisuhdeväkivallan seurauksia (Oikarinen 2014, 52). Suomessa lähisuhdeväkivallan tekijätyön toteuttaminen käynnistyi parikymmentä vuotta ensimmäisten turvakotien perustamisesta, 1980-1990 lukujen taitteessa (Säävälä, Pohjoisvirta, Nyqvist, Keinänen ja Salonen 2006, 57). Vuosina 1989-1990 Helsingissä kokeiltiin Miesten kesken -toimintaa, jossa turvakodin miesohjaaja ja A-klinikan miesjohtaja tekivät työtä lähisuhdeväkivaltaa tehneiden miesten kanssa. (Holma ja Nyqvist 2017, 105). Miesten kesken -toiminnan lisäksi eräänlaisena lähisuhdeväkivallan tekijätyön lippulaivana toimi Lyömätön Linja -hanke ja Väkivallan katkaisu -toiminta, joka lähti käyntiin ja muotoutui vuosien 1993 ja 1999 välillä (Hautamäki 2013, 152). Lähisuhdeväkivallan tekijätyö keskittyy alkuun nimenomaan miesten kanssa tehtävään työhön, josta kirjoitetusta tiedosta suuri osa tämän opinnäytetyön teoriaosasta on peräisin.

Säävälä ym. (2006, 58) näkevät tärkeänä työntekijän ymmärryksen erilaisista väkivallan muodoista ja selitysmalleista, sillä jokaiseen asiakkaaseen ja perhetilanteeseen niitä tulee soveltaa eri tavalla. Opinnäytetyömme teoriaosuus voi toimia tietopakettina työntekijälle väkivallan muodoista ja selitysmalleista, sillä olemme koonneet niistä tietoa eri lähteistä. Sen lisäksi, että työntekijällä tulee olla teoreettista tietopohjaa väkivallasta, tulee hänen näyttäytyä helposti lähestyttävänä ja luotettavana työntekijänä asiakkaille (Säävälä ym. 2006, 58). Hallikaisen (2020-03-04) mukaan väkivallasta puhuminen on asiakkaalle puhtaasti terapeutin kokemus, joten kuulluksi tuleminen kokemus on ensiarvoisen merkityksellistä. On tärkeää pystyä luottamaan siihen, että tilanne on hallinnassa ja ilmapiiri on avoin vaikeista asioista puhumiseen. (Hallikainen 2020-03-04.)

Yhteisten sääntöjen läpikäyminen ryhmän työskentelyn alkaessa vahvistaa tuntemusta työntekijän kontrollista tilanteesta. Ryhmäistuntoja vetäessä jää työntekijän vastuulle alkaa rakentaa ryhmästä eräänlaista yhdessä toimivaa yksikköä. (Vainio 2006, 116-117.) Työntekijän yksi tärkeimmistä tehtävistä on erilaisten vaihtoehtojen ja mahdollisuuksien kartoittaminen tuessa ja ohjauksessa (Hallikainen 2020-03-05). Sen lisäksi, että ryhmäterapeuttisissa muodoissa asiakkaiden on toimittava yhteistyössä, voi prosessiin liittyä ammattilaisia monelta alalta. Ihmisten ongelmien moninaisuuden vuoksi ajatellaan, että niiden ratkomiseen tarvitaan moniammatillista osaamista. Väkivallan ilmiötä voidaan tarkastella hyvin monesta näkökulmasta, jolloin moniammatillisen yhteistyön voidaan ajatella olevan aiheellista. (Paavilainen ja Pösö 2003, 47-48.) Väkivallan tapahtuessa esimerkiksi lapsiperheessä voi yhteistyötä tehdä esimerkiksi lastensuojelu, poliisi, väkivaltatyöntekijä, lääkäri ja turvakotityöntekijä. Sosionomin (AMK) kompetensseihin kuuluu monialaisen yhteistyöntaidot (Savonia), minkä vuoksi sosionomilla on hyvät valmiudet myös väkivaltatyöhön sen moniammatillisuuden kannalta. Paavilainen ja Pösö (2003, 47-50) esittävät asioiden painottumisen eri tavalla toimijoiden kokemusten perusteella, minkä seurauksena väkivaltaongelmaa lähestytään eri lähtökohdista. Onkin

äärimmäisen tärkeää, ettei asiakkaan ääni huku moniammatilliseen työskentelyyn ja asiantuntijoiden näkemyksiin.

Julkisten palveluiden lisäksi Suomessa apua lähisuhdeväkivallan tekijöille tarjoavat erilaiset hankkeet, järjestöt ja projektit, kuten VIOLA – väkivallasta vapaaksi ry, Lyömätön linja Espoossa, Maria-Akatemia, Jussi-työ ja Miehen linja (Väestöliitto 2018). Sen lisäksi, että väkivaltatyötä tehdään aikuisten kanssa, toteutetaan tekijätyötä myös nuorten kanssa. Non Fighting Organisation ry, joka toimii useilla paikkakunnilla ympäri Suomen, toteuttaa Levottomat Tuhkimot -ryhmiä, joissa kohderyhmänä on 12-18 vuotiaat tytöt, jotka käyttäytyvät väkivaltaisesti tai tuhoisasti. Myös nuorille 11-24 vuotiaalle väkivaltaisesti käyttäytyville pojille järjestetään Keep Cool -tiimi. Tiimi puuttuu väkivaltaiseen käytökseen varhaisessa vaiheessa. Molemmissa ryhmissä tavoitteena on pysäyttää väkivaltakäyttäytyminen keskittymällä nuorten arvoihin, asenteisiin ja tunteisiin sekä muutoksen aikaansaamiseen. (Gjerstad 2010, 73-75; Non Fighting Generation ry 2019.) Käytössä lähisuhdeväkivallan tekijätyössä kaikilla edellä mainituilla tahoilla on esimerkiksi chat-palveluita, auttavia puhelinlinjoja sekä ryhmä- ja yksilötapaamisia.

Eettinen lähestymistapa kuuluu vahvasti sekä sosiaalialaan että väkivaltatyöhön. Etiikan ajatellaan olevan tiettyjä arvoja ja erilaisia käsityksiä hyvästä. Etiikka on pohdintaa oikeasta ja väärästä sekä yksilön vastuusta ja velvollisuuksista sekä itseään että muita kohtaan. Väkivaltatyössä eettistä pohdintaa ovat esimerkiksi kysymykset siitä, mitä seurauksia teosta on asiakkaalle itselleen ja muille, ja kuinka muita ihmisiä tulisi kohdella. (Hallamaa 2017, 8; Raatikainen, Rahikka, Saarnio ja Vepsä 2019, 165.) Koivumäki (2017, 13) tiivistää ammattieettisyyden ammattillisia arvoja noudattavaan, ammattieettisesti kestävään, hyväksytyyn ja tavoiteltavaan toimintatapaan. Talentian (2017, 25) mukaan eettinen harkinta on sosiaalialalla osa ammattikäytäntöä. Päätökset eivät perustu vain työntekijän tietoon ja kokemukseen vaan myös eettiseen pohdintaan, josta jokaisella sosiaalialan ammattihenkilöllä on henkilökohtainen vastuu (Talentia 2017, 25). Työntekijän tulee siis pystyä perustelemaan tekemänsä päätökset. Myös sosionomin (AMK) osaamisvaatimukseen kuuluu osata toimia arvostetussa tilanteissa eettisesti perustellusti (Savonia).

Lähisuhdeväkivallan tekijöiden – kuten kaikkien sosiaalialan asiakkaiden – kohtaamisessa tarvitaan hyviä vuorovaikutustaitoja sekä eettistä herkkyyttä. Sosiaalialan työ perustuu luottamukselliselle suhteelle työntekijän ja asiakkaan välillä (Talentia 2017, 31). Sosionomin (AMK) kompetenssiin kuuluu, että sosionomi on osaa toimia sosiaalialan arvojen ja ammattieettisten periaatteiden mukaan sekä luoda ammatillisia vuorovaikutussuhteita (Savonia). Sosiaalialan arvoja ovat ihmisarvon kunnioittaminen ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus, jotka ilmenevät muun muassa arvostavana vuorovaikutuksena, itsemäärämis- ja osallistumisoikeutena, yhdenvertaisuutena, epäoikeudenmukaisten toimintatapojen ja käytäntöjen vastustamisena sekä erilaisuuden hyväksymisenä (Talentia 2017, 7). Lähisuhdeväkivallan tekijätyö on epäoikeudenmukaisuuteen puuttumista ja sen vastustamista. Lähisuhdeväkivallan tekijä kokee usein häpeää teoistaan, joten kunnioittava ja arvostava kohtaaminen on avainasemassa. Häpeä voi toisaalta toimia lähisuhdeväkivallan tekijällä moottorina

muutoksen eteenpäin viemisessä (Haapiainen ym. 2020-01-17). Työntekijä ei kuitenkaan saa missään tapauksessa lisätä asiakkaan häpeän kokemusta eikä tuomita asiakasta. Asiakkaan tekojen takaa tulee nähdä yksilö, jolla on luovuttamaton ihmisarvo.

Sosionomi (AMK) saa koulutuksessaan valmiuksia kaikenlaisten asiakkaiden kanssa työskentelyyn. Halu auttaa ja ohjata vaikeassa elämäntilanteessa olevia tai muuten tukea tarvitsevia ihmisiä on rakennettu ainakin lähes kaikkiin sosiaalialan ammattilaisiin. Sosionomin vahvuudet väkivaltatyössä rakentuvat koulutusvaiheessa, sillä asiantuntijuus rakennetaan sopusuhtaisessa suhteessa teoreettisen tiedon ja käytännön kokemuksen välille (Raatikainen ym. 2019, 33). Käytännön kokemusta ja ammattillisuutta vahvistetaan esimerkiksi harjoitteluiden, ryhmien vetämisten ja erilaisten case-tehtävien kautta. Sosionomin (AMK) koulutuksen tuottamiin kompetensseihin kuuluu ymmärtää oman ihmiskäsityksensä ja arvomaailmansa merkitys asiakastyössä (Savonia). Opinnoissa painotetaan itsetuntemuksen tärkeyttä, jotta asiakastilanteissa vaikeat esiin nousevat asiat eivät vaikuttaisi työhön ja asiakkaan luottamussuhteeseen negatiivisesti.

5.1 Työmalleja lähisuhdeväkivallan tekijätyössä

Väkivaltatyössä käytetään useita erilaisia työmuotoja. Terapeuttinen väkivaltatyö on yksi esimerkki tekijätyössä käytettävistä työmuodoista. Terapeuttisessa väkivaltatyössä keskitytään tekijän omiin kokemuksiin, tunne-elämän ymmärtämiseen ja ristiriitoihin, ja pyritään sitä kautta muodostamaan uusia tapoja hallita väkivaltaisuutta. (Säävälä ym. 2006, 60.) Psykoterapeuttinen lähestymistapa yksilötyöskentelyn keinona on hyvin samantyyppinen kuin terapeuttinen lähestymistapa; väkivaltaa tehneelle asiakkaalle annetaan apua tunne-elämän ristiriitojen käsittelyyn. Työskentelyä ohjaa empaattinen asiakassuhde ja tekijän kohtaamat ongelmat ovat keskiössä. (Keinänen ja Säävälä 2006, 85.)

Psykoedukatiivinen väkivaltatyö on sananmukaisesti koulutuksellisesta näkökulmasta ilmiötä lähestyvä työmenetelmä, jossa keskitytään faktatietoon väkivallan taustoista ja käytetyn väkivallan olemuksesta ja vaikutuksesta uhriin (Säävälä ja Nyqvist 2006, 49). Keinänen ja Säävälä (2006, 95) taas kuvailevat psykoedukatiivista lähestymistapaa uusien näkökulmien esittelemisenä asiakkaalle. Ammattilainen tarjoaa uusia näkökulmia liittyen väkivaltaongelmaan ja auttaa asiakasta löytämään erilaisia tapoja hahmottaa ilmiötä omassa elämässään (Keinänen ja Säävälä 2006, 95).

Perheterapeuttinen työskentelymalli sisältää työskentelyä koko perheen kanssa ja on mahdollista vain, jos kaikki perheenjäsenet ovat halukkaita ja sitoutuneita siihen. Yksi perheenjäsen voi sitoutumattomuudellaan romuttaa koko toimintamallin toimivuuden. Vaikka perheterapeuttinen työote voi olla toimiva, on siinä monia aspekteja, joita tulee ottaa huomioon, jotta toimintatapa olisi kaikille hyödyllinen. Yhteiset tapaamiset perheen tilanteen vielä ollessa tulenarka saattavat aiheuttaa kotiin palatessa lisää väkivaltaa. Työntekijöiden jumiutumisen perhedynamiikkaan väkivallan syiden ja taustojen sijaan saattaa pysäyttää etenemisen väkivallattomuuteen. Väkivallan tekijän kumppanin

sitoutuminen tilanteen paranemiseen perheterapian avulla voi kuitenkin olla lohdullinen motivaattori tekijälle sitoutua väkivallattomuuteen. (Säävälä ym. 2006, 63-69.)

Pariterapian toimivuudesta ja sen käytön kannattavuudesta on käyty paljon keskustelua. Pariterapian on nähty olevan toimiva työmuoto väkivallan ennaltaehkäisyssä, kun avioelämässä on ongelmia ja eripuraa. Jos parin kanssa tehdään töitä erillään, voi suhteen sisäiset ongelmat jäädä käsittelemättä siinä laajuudessa, missä ne näyttäytyvät todellisuudessa ja alistavat väkivallalle. (McCollum ja Stith 2008, 7.) Parisuhdeterapian työmallin käyttöönottamisessa tulee kuitenkin tilanne arvioida tarkasti. Väkivallan luonne ja taso, tekijän ja tilanteen vaarallisuuden arviointi ja parin soveltuvuus tällaiseen terapiamuotoon on hyvä selvittää ennen pariterapian aloittamista. Jos uhri kokee olonsa turvattomaksi eikä uskalla puhua väkivallasta totuudenmukaisesti terapian aikana tekijän läsnäolon takia, ei parisuhdeterapia ole sopiva työmuoto tilanteessa (Nieminen ja Nokelainen 2012, 2-3). Hallikainen (2020-04-15) korostaa osapuolten mahdollisuutta tulla kuulluksi yksilöinä ilman mahdollista puolison kontrollin ja vallan läsnäoloa turvallisuuden perustana pari- ja perhetyöskentelyssä.

Perhetyö voi olla yksi väkivaltatyön muodoista ja sitä voidaan tehdä myös ennaltaehkäisevästi. Ennaltaehkäisyä tehdään perheen ongelmasta riippumatta, mutta se on mahdollista esimerkiksi tilanteissa, joissa perhe tarvitsee apua konfliktitilanteiden selvittämisessä. Tilanteet, jotka saattaisivat tulevaisuudessa kärjistyä väkivaltaan, on mahdollista ennaltaehkäisevästi tavoittaa ajoissa. Ennaltaehkäisevää perhetyötä toteutetaan perheen omien tarpeiden mukaisesti, tavoitteellisella ja suunnitelmallisella työotteella. (Kuopio 2019.) Äitiys- ja lastenneuvoloissa, varhaiskasvatuksen yksiköissä, esiopetuksessa sekä kouluterveydenhuollossa toteutetaan turvataitokasvatusta, joka lisää lapsen itsesuojeluun tähtäävien turvataitojen sekä yksilön koskemattomuuden ymmärtämistä. Ennaltaehkäisevä työ voidaan aloittaa hyvin aikaisin opettamalla lapselle yksinkertaisesti tietoa omista oikeuksistaan ja tunnetaidoistaan. (STM 2008, 22.)

5.2 Erilaisia oppaita ja mittareita lähisuhdeväkivaltatyössä

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen koordinoima MARAK-toiminta (moniammatillinen riskinarviointikokous) on Suomessa laajalti käytössä oleva työmenetelmä, joka arvioi lähisuhdeväkivallan uusiutumisen riskiä. Alunperin Englannissa kehitetty menetelmä rantautui pilottihankkeena Suomeen vuonna 2010, ja on sen jälkeen ansainnut paikkansa yleisesti käytetyimpien työskentelymallien joukossa. Avun piiriin hakeutuneen asiakkaan kanssa täytetään riskinarviointilomake, jonka vastaus tai muutoin heränneen huolen perusteella työntekijä voi ohjata asiakkaan MARAK-työryhmään. MARAK-työryhmässä olennaiset asiat käsitellään, kokija, tai kokijan tukihenkilö voi kertoa tilanteen hänen näkökulmastaan, ja asiakkaan turvatoimista sovitaan yhdessä. Toistaiseksi MARAK-menetelmä ei huomioi tekijän avun tarvetta. (Oikarinen 2014, 39; Rikoksantorjunta 2019; October 2017, 3-23.) Koska menetelmä on valtakunnallisesti niin laajalti käytössä, olisi tekijöiden avuntarpeen huomiointi tärkeä ja jokseenkin pieni lisäys toimintaan. Esimerkiksi ohjaus tai yhteydenotto tekijätyön piiriin voisi lisätä toiminnan vaikuttavuutta.

Lyömätön Linja Espoossa ry on yhdessä THL:n kanssa laatinut oppaan viranomaisten käyttöön, jonka avulla väkivallan tekijä ohjataan mahdollisimman pian avun piiriin väkivallan kierteen katkaisemiseksi. Tavoitteena on vahvistaa turvallisuutta ja tarjota apua myös väkivallan tekijälle. Oppaan toimivuus vaatii yhteistyötä eri viranomaistahoilta, jotta tieto toistuvasta väkivallasta tulee ilmi, ja opas voidaan ottaa käyttöön mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. (Hyvärinen ja Hautamäki 2013, 3-9.) Lähisuhdeväkivallan tekijän haettua apua ensimmäinen askel, joka ammattilaisen tulisi ottaa, on kuitenkin arvioida asiakkaan vaarallisuutta. Tilanteessa on selvitettävä, onko asiakkaalla kotonaan käytettävissä aseita ja onko hänellä väkivallan tekemiselle altistavia ongelmia esimerkiksi päihdeiden ja mielenterveyden kanssa. Aseet tulisi toimittaa turvalliseen paikkaan ja päihdeongelman ilmetessä asiakas tulisi ohjata asianmukaiseen hoitoon myös siltä osalta. Vaikka tekijätyötä tehdään lähtökohtaisesti lähisuhdeväkivallan tekijän kanssa, tulee työntekijän varmistaa myös uhrin turvallisuus. (Holma 2005, 158-160.) Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos THL on laatinut lomakkeen väkivallan kokijan kanssa tehtävää työtä varten. Turvasuunnitelmalomake täytetään yhdessä kokijan kanssa. Lomake pitää sisällään tietoja siitä, kuinka toimia, kun tilanne vaikuttaa etenevän väkivaltaiseksi. (Ahola ja Ahola 2016, 32-49.)

Irlannissa sen sijaan toteutetaan mallia, joka suojelee väkivallan uhria rajoittamalla asumiseen ja itse väkivaltaiseen käytökseen liittyviä tekijöitä. Uhrin hakiessa apua tilanteeseen asuinjärjestelyihin puututaan ja jos määrättyjä järjestelyjä rikotaan, voi seurauksena olla rikosoikeudellisia seuraamuksia väkivallan tekijälle. Vaikka oikeus voi kieltää väkivallan tekijää asumasta uhrin kanssa samassa taloudessa, ei häntä voida määrätä esimerkiksi tukiryhmiin tai muihin väkivaltaa mahdollisesti vähentäviin palveluihin. Menetelmän katsotaan olevan tärkeä tapa tuoda ilmi, ettei väkivallan käyttö ole hyväksyttävää. Irlannin malli on tuottanut hyviä tuloksia niiden asiakkaiden joukossa, jotka eivät ole enää palanneet kumppaninsa luokse. Työtavalla koetaan olevan mahdollisuuksia siis toimia vielä tehokkaammin, jos väkivallan tekijä voitaisiin ohjata avun piiriin oikeudellisen velvollisuuden varjolla. (Crowley 2017, 291-292.)

Lähisuhdeväkivallan tekijätyötä tekevien ammattilaisten on tärkeää olla ajantasalla väkivallan ilmiöistä, erilaisista työmenetelmistä sekä mahdollisesta yhteistyöstä kokijatyöntekijöiden kanssa. Säävälän ym. (2006, 61) mukaan tekijätyössä on tärkeää yhdistellä eri työmuotoja, vaikka keskustelua niiden paremmuudesta verrattuna toisiinsa on ollut paljon. Osaltaan halutaan tukea tekijätyön psykoedukatiivista näkökulmaa, jonka ajatellaan suojelevan väkivallan kokijaa, mutta tekijän auttaminen terapeutin työmuodon avulla nähdään myös edellytyksenä väkivallan lopettamiseen (Säävälä ym. 2006, 61).

Lähisuhdeväkivaltatyö on siis kaikessa moninaisuudessaan tasapainottelua asiakkaille sopivien työmuotojen, työntekijöiden keskinäisen kommunikoinnin sekä äärimmäisen aran, puhuttelevan ja tunteita herättävän aiheen välillä. Eckhardt, Murphy, Black ja Suhr (2006, 369-381) kommentoivatkin oikean työmenetelmän valitsemisen vaikeutta aikojen saatossa muuttuneiden menetelmien joukosta; haasteita tuo sekä työmenetelmien tehokkuuden että niiden teoreettisten taustojen arvio-

inti lukuisista vaihtoehdoista. Törrönen (2010, 198-200) korostaa ajattelemisen tärkeyttä ja uskallusta avata väkivallan käsitteitä ja ilmiötä. Ymmärrys siitä, mitä väkivalta on, on avainasemassa sen tunnistamisessa. Rajan vetäminen normaalin tavan selvittää konfliktitilanteita sekä väkivallan toteuttamisen välille jää usein ammattilaiselle, sillä usein tekijä ei tunnista väkivaltaista käytöstä. Tarve väkivallan perusmäärittelylle on siis olemassa, ja sen tehdäkseen ammattilaisen tulee olla kiinnostunut ilmiöstä ja olla herkkä asian äärellä; vaikka kohtaisi työssään paljon väkivaltaa kokeneita ja väkivallan tekijöitä, ei tilanteisiin tulisi puutua. (Törrönen 2010, 198-200.)

5.3 Väkivaltatyön laatukriteerit

Ensi- ja turvakotien liitto on asettanut väkivaltatyön laitos- ja avopalvelutyön laatukriteerit 2.0 vuonna 2013, joiden avulla turvakodit ja väkivaltatyötä tekevät palvelut kartoittavat, ohjaavat ja kehittävät toimintaansa. Laatukriteerit käsittävät väkivaltatyön arvojärjestelmän lisäksi työn organisoimista, työprosessien kuvausta sekä eri perheenjäsenten kanssa työtä tekevien työntekijöiden sisäistä integraatiota koskevia asioita. Laatukriteerit yhdistävät eri organisaatioissa työtä tekevät henkilöt, edistävät yhteistä ymmärrystä ja tekevät väkivaltatyötä näkyväksi asiakkaille, yhteistyökumppaneille sekä palveluiden ostajille. (Oikarinen 2014, 40-41; Ensi- ja turvakotien liitto 2013.)

Väkivaltatyön arvoiksi Ensi- ja turvakotiliitto ja sen jäsenyhdistykset ovat asettaneet turvallisuuden, kunnioittamisen, asiakkaan osallisuuden, luotettavuuden ja toivon luomisen. Työn tavoitteen lisäksi turvallisuus on myös työn edellytys. Ympäristön tulee olla turvallinen sekä työntekijälle että asiakkaalle, jotta asioiden käsittely onnistuu avoimesti. Kunnioittaminen sisältää sekä kaikkien asiakkaana olevien perheenjäsenten, että työyhteistön ja yhteistyötahojen kunnioittamisen. Työtä tehdään asiakkaan kanssa, joten asiakkaan osallisuus on sekä yhtenä lähtökohtana että tavoitteina väkivaltatyölle. Asiakas osallistuu päätöksiin eikä mitään tehdä asiakkaan tahtomatta tai tietämättä. Luotettavuus näkyy työn läpinäkyvyyden kautta, työkäytännöt ja valitut menetelmät kerrotaan sekä työyhteisölle että asiakkaalle ja niiden käyttö perustellaan. Luottamuksellisuuteen kuuluu vaihtoehtoisuuden sekä työtä ohjaavien lakien ja asetusten noudattaminen. Toivon luominen väkivallattomasta elämästä herättää luottamusta ja uskoa omiin voimavaroihin selviytyä vaikeasta elämäntilanteesta. (Ensi- ja turvakotien liitto 2013.)

5.4 Mistä apua yleisimmin haetaan

Latun väitöskirjan tutkimukseen osallistuneista naisista suhteellisen moni oli hakeutunut apuun muiden asioiden kuin oman väkivaltaisuuden takia. Väkivaltaisuus saattoi esimerkiksi perheneuvolassa tulla esille muista ongelmista ja oireilusta keskustellessa. (Lattu 2016, 182.) Vaikka tutkimusta miesten avunhakemisesta väkivallan tilanteesta on suhteellisen vähän, oli mies sitten kokijan tai tekijän asemassa, on olemassa tutkimustuloksia, jotka esittävät etteivät miehet karta avun hakemista ja näin saattavat hakea apua esimerkiksi omalta lääkäriltään. Itse väkivallan julkituominen on

kuitenkin epätodennäköistä tällaisilla käynneillä. (Morgan ym. 2016.) Sama ilmiö näkyy myös kokijoiden kanssa työskennellessä. Väkivallan tunnistaminen ja siihen puuttuminen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa ei aina ole niin tehokasta kuin pitäisi. Husso ym. (2011, 347-348) nostavat esille, että myös kokijat usein hakevat apua väkivallan aiheuttamiin fyysisiin ongelmiin perusterveydenhuollosta tuomatta esille, mistä vammat ovat aiheutuneet. Hoitohenkilökunnan kynnyksellä väkivallan mahdollisuus puheeksi on liian suuri, vaikka merkit olisivatkin räikeitä (Husso ym. 2011, 347-348). Tällaiset tutkimukset osoittavat, että väkivallan tabun kanssa on vielä paljon tehtävää työtä.

Jyväskylän kriisikeskus Mobile on yhteistyössä Jyväskylän yliopiston kanssa tehnyt tekijätyötä vuodesta 1996 ja on myös tutkinut ja tilastoinut sitä, miten lähisuhdeväkivallan tekijät ohjautuivat avun piiriin vuosien 2001-2005 välillä. Tilastojen mukaan yli puolet tekijöistä ohjautuivat Mobileen eri toimijoiden lähettämänä. Yksi neljäsosa asiakkaista haki apua tilanteeseensa oma-aloitteisesti ja loput päätyivät Mobileen sen jälkeen, kun väkivaltaa kokenut puoliso oli ensin hakeutunut turvakotiin. (Holma ja Nyqvist 2017, 116.) Auttava puhelin Nollalinja on vuonna 2016 toimintansa aloittanut auttava puhelin. Se tarjoaa apua lähisuhdeväkivaltaa kokeville henkilöille, heidän läheisilleen sekä ammattilaisille. Auttava puhelin on valtion kustantama ja toimii valtakunnallisesti. Toimintansa ensimmäisenä vuonna soittajien määrästä 2,4% on tilastoitu olevan lähisuhdeväkivallan tekijöitä. (Hietamäki 2018, 13.) Tämä on noin 190 puhelua vuoden aikana, soitetuista 7899 puhelusta. Suhteessa puhelujen kokonaismäärään luku on hyvin pieni, ottaen huomioon että tapauksissa on 7899 väkivallan tekijää.

Esimerkiksi ensi- ja turvakotien liitto, miesten asema, sekä rikosuhripäivystys tarjoavat palveluita auttavan puhelimen ja chatin muodossa. Heidän sivuiltaan löytyy yhteystiedot paikkakunnittain ja aiheittain. Auttavaa puhelinta ja chattiä ylläpitäviltä ammattilaisilta voi kysyä esimerkiksi perhe- ja lähisuhdeväkivallasta yleisesti, avun kanavista, omasta tai läheisten tilanteesta. Ammattilainen kertoo asiakkaalle eri palveluista, ja ohjaa niihin tarvittaessa ja asiakkaan niin halutessa. (Ensi- ja turvakotien liitto; Miesten asema; Rikosuhripäivystys.)

6 MOTIVAATIOTEKIJÄT AVUN HAKEMISEEN

Syyt tekijän avunhakemiseen omaan väkivaltaisuuteensa ovat moninaisia, vaihtelevia ja yksilökohtaisia. Vaikka jokaisen tilanne voi olla sekoitus eri motivaatiotekijöitä, on paljon yhteneväisiä ilmiöitä, jotka ovat nousseet esille erilaisista tutkimuksista ja haastatteluista tekijätyöhön liittyen. Vaasan miestyötä vuosien 1999-2014 välillä tutkinut Tapio Oikarinen (2014, 52-53) jakaa avun hakijat kolmeen ryhmään. Ensimmäisenä ryhmänä ovat asiakkaat, jotka tulevat oma-aloitteisesti tai kumppanin pyynnöstä, toisena yhteistyötahojen kautta ohjatut asiakkaat ja kolmantena asiakkaat, joiden kumppanin päädyttyä esimerkiksi turvakotiin, asiakkaaseen otetaan yhteyttä tekijätyön työntekijän toimesta.

Vastuunoton merkitystä avun hakemisessa korostetaan useissa lähisuhdeväkivallasta kertovissa kirjoissa ja tutkimuksissa. Väkivallan teon kohtaaminen ja nimeäminen sekä vastuun ottaminen omasta käytöksestä ovatkin avainasemassa muutoksessa ja avun hakemisessa (Hautamäki 2013, 109; Lattu 2016, 182). Lähisuhdeväkivallan tekijän ensimmäinen reaktio uudessa, ahdistavassa ja jopa pelottavassa tilanteessa saattaa olla vastuun siirtäminen itsensä ulkopuolelle. Työntekijän tulee huolehtia turvallisesta ympäristöstä, jotta tällainen pelkotila voidaan avata. Esimerkkinä väkivallan selittämisessä, mutta vastuun pitämisessä itsessään on riittämättömyyspuhe. Mies selittää tekoaan riittämättömyydellään ja epäonnistumisellaan. (Keinänen ja Säävälä 2006, 94.) Olemme avanneet yleisimmin aineistoista esiintulleita ilmiöitä, joita käsiteltiin avun hakemisen motivaatiotekijöiden yhteydessä.

Morgan ym. (2016) tuovat esille miehen stereotyyppisen maskuliinisuuden mahdollisena avunhakemisen esteenä. Vaikka apua tarvittaisiin ja sitä olisi saatavilla, tutkimusten mukaan maskuliinisuuden stereotyyppialla on vaikutus vähäiseen avunhakemiseen. Miehen ajatellaan olevan vahva ja ratkovan ongelmansa itse, eikä miehisyiden malliin sovi muilta avun pyytäminen.

Useat väkivallan tekijätyötä koskevat kirjoitukset nostavat esille miesten kanssa kriisivaiheessa tehtävän työn. Etenkin miesten herkkyyttä tarttua apuun kriisivaiheessa koetaan tärkeäksi, joskin nopeasti ohi meneväksi vaiheeksi. Kriisivaiheessa yllämainitut maskuliinisuuden stereotyyppiset roolit eivät välttämättä näyttele niin suurta roolia. Nopea yhteydenotto tekijään väkivallan tullessa ilmi koetaan nykyään tärkeänä osana esimerkiksi turvakotityötä. (Keinänen ja Säävälä 2006, 87.)

Mikäli väkivallan teko tulee ilmi, sillä on aina sosiaalisia ja oikeudellisia seurauksia. Tällaisia voivat olla esimerkiksi poliisin väliintulo ja rikosoikeudelliset seuraamukset, lastensuojelullinen kontakti, sekä puolison lähteminen turvakotiin. Vaikka väkivallan tekijä ei olisi erityisen kiinnostunut hakeutumaan avun piiriin ja myöntämään väkivaltaisuuttaan, tällaiset seuraukset tavallaan pakottavat tarttumaan tilanteeseen. Jos väkivallan tekijä on sosiaaliselta statukseltaan arvostetussa asemassa oleva henkilö, hän voi haluta pyrkiä salaamaan väkivallan viimeiseen asti, jottei hänen asemansa vaaraantuisi. Tilanteen uskotaan ratkeavan omien voimavarojen avulla eikä ulkopuolista apua tarvita. (Nyqvist 2001, 200-201.)

Joidenkin tutkimusten mukaan hyvä itsetunto ja oman käytöksen kriittinen tarkastelu ja pohtiminen edesauttavat avun hakemista omaan väkivaltaisuuteen. Hyvän itsetunnon merkitys on hieman kiistanalainen tekijä avunhakemisessa, mutta sen ajatellaan ehkäisevän muiden ajattelmista uhkana, joka osaltaan ehkäisee väkivaltaa. Omien vahvuuksien, heikkouksien ja taitojen tunnistaminen vahvistaa itsetuntemusta. Tämän seurauksena väkivallan tekijä tunnistaa väkivallan ja oman roolinsa tilanteessa nopeammin; itsetunto ja itsetuntemus saavuttavat merkittävän roolin motivoivina tekijöinä. (Hellman, Johnson ja Dobson 2010, 432, 436.)

6.1 Motivaation selvittäminen ja asiakkaan motivointi

Yhteistyöhön haluttoman asiakkaan motivoiminen väkivallan lopettamiseen on äärimmäisen haastava, mutta tärkeä osa lähisuhdeväkivallan tekijätyötä. Tällaista haluttomuutta saattaa ilmetä asiakkaiden keskuudessa, jotka eivät ole omasta halustaan hakeneet apua vaan ohjautuneet avun piiriin esimerkiksi poliisin tai turvakodin kautta. Asiakkaan kokemat häpeän, syyllisyyden ja epäluulon tunteet voivat olla motivaation tiellä ja luoda vahvaa turvattomuuden tunnetta (Säävälä ja Nyqvist 2006, 47). Tällaisten tunteiden purkamiseen tarvitaan usein ammattilaisen apua ja kärsivällistä työtä. Tekijän näkökulman huomioiminen, asiakkaan kannustaminen ja tilanteen realisointi ovat Säävälän ym. (2006, 88-89) mukaan tällaisten asiakkaiden kanssa tärkeitä asioita huomioida. Asiakasta motivoidakseen työntekijä voi kertoa esimerkiksi aiempien asiakkaiden antamasta positiivisesta palautteesta ja tuomalla esiin, ettei tämä ole ensimmäinen kerta, kun tällaista työtä tehdään. Asiakkaan on hyvä ymmärtää, ettei hän ole tekonsa kanssa yksin, sillä vahva häpeän tunne saattaa estää avun hakemisen. Lisäksi konkreettiset esimerkit siitä, mitä hyvää väkivallan lopettamisesta seuraa ja mitä negatiivisia vaikutuksia rikoskierteen jatkamisella on, saattavat motivoida asiakasta muutokseen. (Hyvärinen ja Hautamäki 2013, 11.) Jotta tekijän motivaatio avun hakemiseen kasvaa, tulee tavoite tuntua tärkeältä saavuttaa (Ahola ja Ahola 2016, 26). Asiakalle voi olla hyvinkin tärkeää, että saa tehdä työtä samaa sukupuolta edustavan henkilön kanssa. Yllämainittuja menetelmiä voi hyödyntää ennen kuin asiakas on ohjautunut varsinaisen tekijätyön piiriin, esimerkiksi poliisin toimesta, tai jos asiakas on vastahakoisena tullut ensimmäiselle tapaamiskerralle väkivaltatyöntekijän luo. (Hyvärinen ja Hautamäki 2013, 11.)

Väkivallan tekijä saattaa olla hyvinkin pettynyt ja vihainen puolison päätöksestä hakeutua turvakotiin ja saattaa kokea työntekijöiden yhteydenotot henkilökohtaisena hyökkäyksenä häntä itseään kohtaan. Ensimmäistä tapaamista saattaa ohjata hämmennys ja ymmärryksen puute siitä, miten tähän tilanteeseen on jouduttu ja miksi asiakkaaseen on ylipäättään otettu yhteyttä. (Keinänen ja Säävälä 2006, 88-89.) Oikarisen (2014, 92) tekemän kyselytutkimuksen mukaan osalle miehistä kumppanin lähtö kotoa tuli kuin 'salama kirkkaalta taivaalta'. Asiakkaalle voi olla hankalaa myöntää tekoaan, sillä hän pelkää sen negatiivisia seurauksia. Tällaisissa tilanteissa tulisi keskustella asiakkaan kokemuksesta sekä hänen peloistaan ja odotuksistaan tilanteen edetessä. Asiakkaalle tulisi realisoida, ettei väkivallan lopettaminen ole välttämättä hetkessä tapahtuva askel, vaan vaatii työtä ja sitoutumista. Elämän suunnan pohtiminen, mikäli tilanne jatkuu samana, on myös tärkeää. On tuotava esille, mihin väkivalta voi johtaa. Vaikka väkivallasta keskusteleminen ja sen pitäminen

keskiössä on tärkeää, tulisi työntekijän edetä sen taustoihin ja syihin varovasti ja kärsivällisesti. Liian nopea hyppääminen taustojen mahdollisiin traumakokemuksiin saattaa säikäyttää asiakkaan ja näin romuttaa luottamuksen ja uskalluksen yhteistyöhön. (Ahola ja Ahola 2016, 36; Hautamäki 2013, 109; Säävälä ym. 2006, 88-90; Oikarinen 2014, 92-93.)

Yllämainitut tavat työskennellä – empatian osoittaminen, asiakkaan vahvuuksien ja kykyjen vahvistaminen, väittelyn välttäminen sekä nykyisen ja tavoiteltavan tilanteen välisen ristiriidan voimistaminen – kuuluvat yhdysvaltalaisen psykologin William R. Millerin kehittämään Motivoiva haastattelu -ohjausmenetelmään. Alunperin vuonna 1983 esitelty työmenetelmä suunniteltiin käytettäväksi riippuvuuksien hoidossa, mutta menetelmä sopii käytettäväksi missä tahansa tilanteessa, jossa asiakkaan elämän muutostarve on ajankohtainen. Suoran kehoituksen sijaan asiakasta motivoidaan herättämään kiinnostus ja halu muutokseen, tässä tapauksessa väkivallan lopettamiseen. Motivointi tapahtuu avoimien kysymysten, refleктоivan kuuntelun sekä keskustelun yhteenvetojen tekemisten avulla. (Järvinen 2014.)

Vaikka lähisuhdeväkivallan tekijöiden kanssa töitä tekevät henkilöt ovat ammattilaisia ja auttavat työssään muita, tulee heidän muistaa pitää myös itsestään huolta. Säännöllinen työohjaus sekä mahdollisuus käydä läpi rankkoja kokemuksia työkavereiden kanssa on tärkeää. Resurssien ohjaus väkivaltatyöhön mahdollistaa työntekijöiden koulutuksen, riittävän perehdytyksen, työohjauksen sekä esimiehen tuen. (Oikarinen 2014, 129.)

6.2 Havahtuminen ja pohjakokemus avunhakemisen motivaattorina

Jotta lähisuhdeväkivallan tekijä voi hakea apua tilanteeseensa, on hänen ensin havahduttava siihen. Tilanteeseen havahtumisen voi aiheuttaa päihdetyössäkin käytettävä termi ”pohjakokemus” tai jonkinlainen säikähdys ja tilanteeseen herääminen. Tällaisena herättelevänä pohjakokemuksena jollekin voi olla esimerkiksi ensimmäinen fyysisen väkivallan teko, jonka taustalla on pitkään jatkunutta henkistä väkivaltaa. Joskus juurikin tällainen väkivallan määrittäminen ainoastaan fyysiseksi toimeksi saattaa hidastaa avun hakemista tilanteeseen ja omaan väkivaltaisuuteen (Flinck 2006, 90). Henkisen väkivallan ei koeta olevan samalla tavalla haitallista ja tuhoavaa kuin fyysisen, ja sen käyttöä on usein hankala huomata ja nimetä. Tämän seurauksena avun hakeminen viivästyy, koska ei ymmärretä, että se on asia, johon tarvitaan apua.

Pohjakokemuksena voi toimia myös rajan ylittäminen esimerkiksi väkivallan kohteen tai tekotavan suhteen. Lattu (2016, 182) haastatteli väitöskirjassaan sekä vankilassa väkivaltarikoksesta istuvia, että perheneuvolan asiakkaina olevia väkivallan teon myöntäneitä naisia. Tutkimuksesta tuli ilmi, että useammalle naiselle pohjakokemuksena toimi esimerkiksi väkivallan kohdistaminen lapseen. Lapsen fyysinen pahoinpitely herätti ymmärryksen avuntarpeesta ja näin oli motivaatiotekijänä avun hakemisessa. (Lattu 2016, 182.) On todettu, että väkivaltaisista miehistä eniten apua väkivaltaisuuteensa hakevat nuoret isät (Luukkanen, 2014). Gray ym. (2014, 179-180) toteavat etenkin lasten biologisten isien tunnistavan oman väkivaltaisuutensa parhaiten ja hakeutuvan avun piiriin.

Huostaanoton pelko saattaa kuitenkin olla estävänä tekijänä avun hakemiselle. Haastattelujen pohjalta kerättyjen tulosten mukaan kurottautuminen auttaviin tahoihin saattoi tuntua mahdottomalta, koska pelko oman lapsen menettämisestä oli niin voimakkaasti läsnä. Naiset olivat erityisen varovaisia siitä, mitä sanoivat ja miten selittivät tilanteet, ettei huostaanotolle tai lastensuojeluilmoitukselle olisi perusteita. Lastensuojelun väliintulon voidaan siis ajatella toimivan muutosta edistävänä, mutta samalla joissain tapauksissa myös rajoittavana tekijänä. (Lattu 2016, 182.)

6.3 Puolison pyynnön ja eron puheeksioton vaikutus motivaatioon

Puolison pyyntö avun hakemiseen voi herätellä väkivallan tekijää itsetutkiskeluun. Oman sekä perheen hyvinvoinnin työstäminen ja tukeminen voi motivoida asiakasta hakemaan apua. Halu olla parempi puoliso ja isä antavat voimia jatkaa eteenpäin. Suhteen tilan paraneminen istuntojen edetessä voi toimia vahvistavana tekijänä ja voimaannuttaa asiakasta. (Gray ym. 2014, 179-180.)

Holma, Laitila, Wahlström ja Sveins (2005, 48-49) ovat tekijöiden haastattelujen pohjalta pohtineet lähisuhteiden väkivallan tekijöiden motivaatiotekijöitä avun hakemiseen. Avioeron puheeksi ottaminen parisuhteessa vaikutti keskustelujen mukaan miesten käytökseen kahdella tavalla, osaltaan ristiriitaisesti suhteessa keskenään. Osa koki avioeron uhan olevan juuri sellainen tekijä, joka laukaisi väkivaltaista käytöstä puolisoa kohtaan. Pelko yksin jäämisestä, epäonnistumisesta avioliitossa ja avioeron vaikutuksesta parisuhteen osapuoliin vanhempina aiheuttivat väkivaltatilanteita. Osaan ryhmään osallistuneista avioeron puheeksi otto suhteessa vähensi rajoittavaa käytöstä ja väkivaltaista käytöstä ainakin osittain. (Holma ym. 2005, 48-49.) Epävarmuus suhteen tulevaisuudesta ja toivo puolison ”takaisin saamisesta” olivat australialaistutkimuksen mukaan myös usein esille nousseita motivaatiotekijä avun hakemiseen (Gray ym. 2014, 176). Myös Hautamäki (2013, 104-105) tuo esiin eron puheeksioton ja sen vaikutuksen. Puolison pelko väkivallan tekijää kohtaan voi olla tilanteeseen herättävä tekijä. Ajatus parisuhteen muuttumisesta etäiseksi, turvattomaksi ja lämmöttömäksi väkivallan pelon seurauksena voi sysäyttää liikkeelle tarvittavan muutoksen voiman. Moni Nyqvistin (2001, 200) haastattelemissa väkivaltaa tehneistä miehistä oli havahtunut omaan tilanteeseensa vasta, kun jotakin riittävän konkreettista ja suurta oli tapahtunut, yhtenä esimerkkinä puolison lähteminen.

7 OPINNÄYTETYÖ TOTEUTUS

VIOLA – väkivallasta vapaaksi ry on Etelä-Savon alueella toimiva lähisuhdeväkivallan avopalveluyksikkö, joka tarjoaa palveluita niin lähisuhdeväkivallan tekijälle kuin kokijallekin (Haapiainen ym. 2020-01-17). VIOLA ry on Ensi- ja turvakotien liiton jäsenyhdistys (VIOLA ry b). VIOLA ry on aloittanut toimintansa vuonna 1999 kokijatyöllä ja vuonna 2001 mukaan tuli myös tekijätyö. Tällä hetkellä VIOLA ry tarjoaa muun muassa yksilöllistä tukea väkivallan tekijöille ja kokijoille, erilaisia vertaistukiryhmiä, ennaltaehkäisevää väkivaltatyötä miehille sekä koulutuksia ammattilaisille. VIOLA ry:ltä myös lapset saavat apua yleisimmin lastensuojelun myöntämällä maksusitoumuksella. (Haapiainen ym. 2020-01-17.) Palvelut ovat maksuttomia Essoten alueen asukkaille. VIOLA tarjoaa verkko- ja puhelinneuvontaa, yksilötyötä viiden tapaamiskerran verran, ohjattuja ryhmiä sekä ammatillista vertaistukea. VIOLA ry:ssä on mahdollista asioida myös nimettömänä. (VIOLA ry a.)

Työskentely aloitetaan aina yksilötyöskentelyllä kokija edellä. Näin saadaan tuettua hänen voimaantumistaan. Asiakkuudessa on paljon pareja. Tekijöistä noin puolet hakeutuu itsenäisesti VIOLA ry:n palveluihin ja noin puolet tulee ohjauksena poliisilta, lastensuojelusta tai päihdehuollosta. Tekijätyössä keskitytään siihen, mitkä tekijät ovat väkivallan taustalla sekä etsitään keinoja muutoksen toteuttamiseksi. VIOLA ry:n työntekijöiden mukaan on tärkeää panostaa asiakkuuden alkuun, jotta asiakkaalle jää sellainen olo, että työskentelyä kannattaa jatkaa. Asiakkaat kantavat usein häpeää ja syyllisyyttä väkivaltaisuudestaan, mikä ei ole ainoastaan huono asia vaan häpeä voi toimia myös motiivina muutostyölle. VIOLA ry:n asiakkaista noin 20% on tekijöitä, mikä tarkoittaa vuositasolla 80-90 tekijäasiakasta. Tekijätyö ei ole pitkäkestoista. (Haapiainen ym. 2020-01-17.)

KUVIO 1. Prosessikaavio opinnäytetyön etenemisestä.

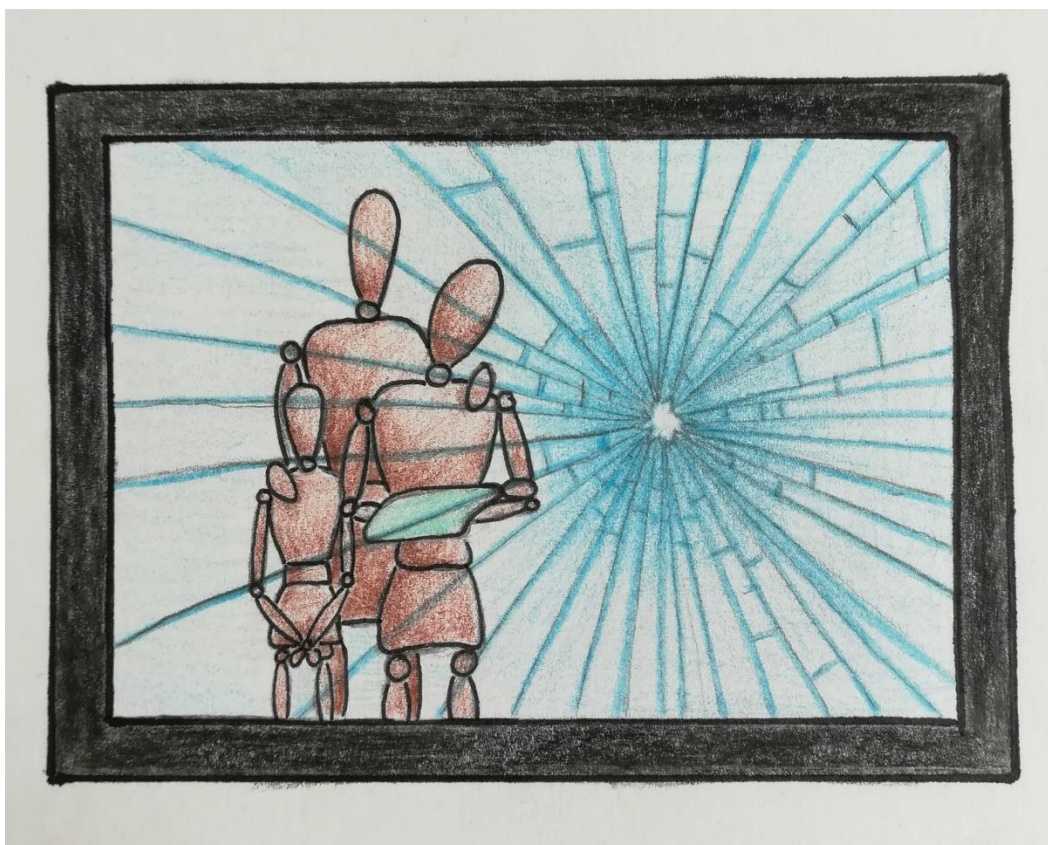
Kuvasimme opinnäytetyön prosessin graafisesti prosessikaavion avulla. Prosessikaavio tuo esille toimintojen järjestyksen ja esittää niiden välisen riippuvuuden (JUHTA 2002). Opinnäytetyön tekeminen ei kuitenkaan etene lineaarisesti, kuten Kuviossa 1 vaan se on vain pelkistetty esitys prosessin etenemisestä. Etenimme opinnäytetyön toteutuksessa kirjallisen osion tuotoksesta esitteen suunnitteluun ja toteutukseen. Pidimme koko prosessin ajan satunnaisia palavereja toimeksiantajamme kanssa videopuhelujen välityksellä. Matkustimme myös alkuvuodesta 2020 Mikkeliin tapaamaan toimeksiantajamme kasvotusten.

Suunnittelimme opinnäytetyömme toiminnallisena osana VIOLA- väkivallasta vapaaksi ry:lle esitteen, jonka kohderyhmänä lähisuhdeväkivallan tekijät. Esite on nelisivuinen. Esitteen kannessa on kuva sekä tekijän puhuttelu, keskiaukeamalla herätteleviä kysymyksiä sekä tietoa VIOLA ry:n tekijätyöstä. Esitteen takasivulla on rohkaisu avunhakemiseen sekä VIOLA ry:n yhteystiedot. Esitettä varten etsimme tietoa lähisuhdeväkivallan syistä sekä tekijöiden avunhakemisen motivaatiotekijöistä. Teoriaosuutta varten tutkimme jo olemassa olevaa tietoa, tutkimuksia, verkkoaineistoa ja kirjallisuutta aiheeseemme liittyen. Pyrimme lähdekriittisyyteen lähteitä valitessamme. Olemme käyttäneet laajasti eri ikäisiä ja erilaisia lähteitä kirjoista artikkeleihin ja verkkosivuihin. Olemme luoneet kirjalliseksi osuudeksi kokonaisuuden, joka auttaa meitä ymmärtämään lähisuhdeväkivaltaa ilmiönä. Kun opimme aiheesta lisää, oli esitteen luominenkin helpompaa. Esitteen suunnittelu tapahtui tiiviissä yhteistyössä toimeksiantajamme kanssa, jotta esite vastaisi mahdollisimman hyvin heidän tarpeitaan.

Kirjallisen tuotoksen valmistuttua aloimme ideoida esitteen kuvitusta. Esitteen kuvitusta suunniteltaessa oli tärkeää tietää, mitkä asiat yleisesti motivoivat tekijää hakemaan apua omaan väkivaltaisuuteensa. Kuvitus ja esitteen teksti tulisi olla rohkaiseva ja ajatuksia herättävä. Koska monille motivoivana tekijänä toimii halu olla turvallinen aikuinen perheessä sekä puolisoa että mahdollisia lapsia kohtaan, halusimme tuoda turvallisuuden tunteen sekä kuvaan että motivoivaan tekstiin. Lähetimme kuvitusideat VIOLA ry:n työntekijöille, joilta saimme palautetta ja muutosehdotuksia. Opinnäytetyömme on toiminnallinen opinnäytetyö. Toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteena on ohjeistaa, opastaa, järjestää tai järjesteä ammatillista toimintaa. Opinnäytetyön tulee olla työelämälähtöinen, käytännönläheinen ja tutkimuksellisella asenteella toteutettu. (Vilka ja Airaksinen 2001, 9-10.) Osana opinnäytetyötämme suunnittelemamme esite lähisuhdeväkivallan tekijöille on tehty vastamaan toimeksiantajamme VIOLA ry:n tarpeisiin. Heillä ei ollut tekijätyölle omaa esitettä ja opinnäytetyömme esite-osan on tarkoitus toimia sellaisena. Halusimme käyttää esitteen kuvituksessa puisia mallinukkeja, sillä emme halunneet tuoda esille hahmojen sukupuolta ja näin spersifioida tekijää ja kokijaa edustamaan tiettyä sukupuolta. Yhteyshenkilömme Viola ry:llä pitivät ideasta kovasti, joten puiset mallinuket jäivät esitteen lopulliseen kuvitukseen.

Mainonnalla pyritään aina vaikuttamaan mainoksen näkijään ja myymään jokin tuote, palvelu tai brändi eli yritysmielikuva (Haapala ym. 2013, 41). Suunnittelemamme esitteellä pyritään rohkaisemaan lähisuhdeväkivallan tekijää hakemaan itselleen apua väkivaltaisuuteensa. Kohderyhmän huomioiminen on tärkeää, kun päätavoitteena on vaikuttaa (Haapala ym. 2013, 334). Esitteemme kohderyhmänä on lähisuhdeväkivallan tekijät. Lähisuhdeväkivalta on tekijälle usein häpeä, mikä on

otettu huomioon esitteen suunnittelussa. Esite on pieni ja helposti taskuun sujautettava. Myös kuvituksessa ja teksteissä on mietitty tarkkaan, millaisia tunteita se voi lähisuhdeväkivallan tekijässä herättää. Pyörittelimme useita erilaisia luonnoksia, kunnes valitsimme yhdessä toimeksiantajamme kanssa esitteen kuvitukseksi kehystetyn perhekuvan, jossa kuvan kehysten lasi on rikkoutunut (Kuva 1.). Kuvan on tarkoitus herättää mielenkiintoa esitettä kohtaan. Haapalan ym. (2013, 45) mukaan kuva herättää huomiota, vetoaa tunteisiin ja viittaa epäsuorasti sellaisiin asioihin, joita ei sanota ääneen. Toimeksiantajamme toivoi, että kuvasta heijastuisi jotenkin lähisuhdeväkivallan tekijän toiveet siitä, millaiseksi hän perheensä tilanteen toivoisi. Kuvassa perhe on rauhallinen, turvallisen oloinen ja yhtenäinen. Katseenvangitsijana toimii lasin säröt, jotka tekevät muuten rauhallisesta ja tavanomaisesta perhekuvasta mielenkiintoisen. Kuvassa käytetty sininen on rauhoittava väri, ja vaalean sininen liitetään parantumiseen (Coloria). Sirpaleet tuovat jännitettä värin tuomaan rauhallisuuteen.

KUVA 1. Esitteen kuvituksen luonnos.

Esitteessä (Liite 1) päävärinä on vaaleansininen. Etusivun tauluaiheesta sisäsivulle yhtenäistäväksi tekijäksi on viety rikkonainen taulun kehys sekä mielteliäs puu-ukko, joka lisättiin sinne suunnittelun loppuvaiheessa. Ilman sitä sisäsivu oli melko yksinkertainen eikä olisi pitänyt yllä lukijan mielenkiintoa.

Mainoksen tekstit ovat lyhyitä ja ytimekkäitä (Haapala ym. 2013, 45). Esitteen tekstien suunnittelussa mietimme tarkoin erilaisia mielikuvia sekä tekijöitä puhuttelevaa lähestymistapaa lähisuhdeväkivallan ilmiöön. Esitteen etusivulla on Kuvan 1 mukainen kuva särkyneestä perhekuvasta sekä

teksti ”Kokevatko läheiseni olevansa turvassa?” Keski-ikäisillä on viisi tarkkoin mietittyä kysymystä, jotka kaikki on esitetty minä-muodossa. Persoonamuodon valinnan perusteena on se, että kysymykset voisivat olla asiakkaan omia mietteitä. Jos kysymykset olisivat esimerkiksi sinä-muodossa, voisi lukijassa nousta suurempi tarve puolustautua. Auktoriteetti, tutkimus, yleinen mielipide, syy-seuraus-suhde, oma kokemus, arvot ja moraali, edut ja haitat sekä tunteet, tarpeet ja toiveet ovat esimerkkejä vaikuttamiseen pyrkivistä perusteluista (Haapala ym. 2013, 337). Esitteessä kysymyksillä pyritään vaikuttamaan arvojen ja moraalin sekä tunteiden, tarpeiden ja toiveiden kautta lähisuhteiden tekijään.

Keski-ikäisillä herätetään motivaatiota ja rohkeutta hakea apua sekä luottamusta suhteissa avunantajaan. Siksi on tärkeää tuoda esiin, että on mahdollista toimia toisin ja muutokseen on saatavana apua, tukea ja ohjausta luottamuksellisesti. Lisäksi näimme tärkeänä tuoda esiin, että asiakkaat kohdataan yksilöinä eli jokainen on tervetullut omana itsenään. Takasivulla on tieto siitä, että VIOLA ry auttaa vuosittain 80-90 väkivallan tekijää. Tällä tiedolla on haluttu nostaa esiin sitä, että esitettä lukeva väkivallantekijä ei ole yksin ongelmansa kanssa. Lopuksi on vielä rohkaisu avunhakemiseen sekä VIOLA ry:n yhteystiedot.

Keräsimme esitteestä vapaamuotoista palautetta VIOLA ry:n asiakkailta. Halusimme, että palautteen antaminen on mahdollisimman helppoa, joten asiakkaat antoivat palautetta suullisesti. Laadimme viisi kysymystä palautteiden keräämistä varten. Kysymykset olivat:

1. Millaisia positiivisia/negatiivisia tuntemuksia esite herättää?
2. Onko tekstiä sopivasti?
3. Motivoiko esite ottamaan yhteyttä?
4. Millaisen kuvan VIOLA ry:stä avunantajana esite antaa?
5. Muita kommentteja esitteestä?

VIOLA ry:n tekijätyön työntekijä keräsi palautetta neljältä asiakkaaltaan. Palautteessa esitteen selkeyttä ja sanavalintoja keuhuttiin; *”huolesta puhuminen tuntuu hyvältä ja sopii tähän”*. Tekstin määrä koettiin palautteiden perusteella sopivaksi, ja tekstin viesti on selkeä. Kolme palautteenantajaa kokivat esitteen motivoivan yhteydenottoon. Yksi vastaajista ei osannut sanoa ottaisiko yhteyttä esitteen perusteella. Vastausten perusteella esite antaa VIOLA ry:stä luotettavan, helposti lähestyttävän ja asiakkaista välittävän kuvan.

Opinnäytetyöprosessin lopuksi kirjoitimme opinnäytetyöstä prosessina, esitteen luomisesta ja siitä miten kohderyhmä otti sen vastaan. Hioimme opinnäytetyömme lopulliseen muotoonsa sekä liäsimme keräämämme palautteen esitteestä. Teimme etähyvinvointikonferenssia varten lyhyen videon, jossa esittelimme keskeiset opinnäytetyön sisällöt. Video ladattiin etähyvinvointikonferenssivustolle, joka oli perustettu koronatilanteen takia.

8 POHDINTA

Kaikki syntyvät vapaina ja tasavertaisina arvoltaan ja oikeuksiltaan. Jokaisella on oikeus elämään, vapauteen, henkilökohtaiseen turvallisuuteen, vapaasti liikkumiseen, omaisuuden omistamiseen, ajatusten, omantunnon ja uskonnon vapauteen sekä mielipiteen- ja sananvapauteen eikä ketään saa kiduttaa tai rangaista julmasti, epäinhimillisesti tai alentavasti. (YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus.) Lähisuhdeväkivalta voi muodosta riippuen rikkoa näitä ihmisoikeuksia vastaan. Ihmisarvon ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen on sosiaalialan ammattihenkilöiden työn perustus, ja ammattilaisen tulee kunnioittaa ja edistää niiden toteutumista (Talentia 2017, 11). Siksi lähisuhdeväkivallanvastainen työ on olennainen osa sosionomin (AMK) työtä. Väkivaltatyö perustuu siis osaltaan ammattikuntamme eettisiin periaatteisiin. Lähisuhdeväkivallantekijän auttaminen on arvokasta työtä; sen avulla voidaan parantaa parien ja perheenjäsenten välistä turvallisuutta ja kaikkien osapuolten ihmisoikeuksien toteutumista.

Lähisuhdeväkivallan havaitseminen, puheeksi ottaminen ja varhainen puuttuminen ovat tärkeitä (Ahola ja Ahola 2016, 61). Tässä sosionomilla (AMK) on keskeinen rooli. Esimerkiksi sosiaalihuollossa tai varhaiskasvatuksessa työskentelevän sosionomin tulisi tunnistaa lähisuhdeväkivallan yleisyys ja sen muotoja sekä huolen herättyä ottaa asia rohkeasti puheeksi. Aina lähisuhdeväkivalta ei näy ulospäin, minkä vuoksi jokaiselta asiakkaalta olisi hyvä seulontakysymysten omaisesti kysyä lähisuhdeväkivallasta. Tilanteen tulisi kuitenkin olla luottamuksellinen ja puhumiseen kannustava, sillä väkivallan kokeminen ja tekeminen mielletään hyvin henkilökohtaisiksi aiheiksi.

Sukupolvilta toisille siirtyvän väkivallan kitkemiseksi tulisi huomiota kiinnittää lapsuudessa opittuihin malleihin ja siihen, miten väkivallasta puhutaan. Esimerkiksi kun lapsi lyö, ei sitä tule hyväksyä. Ihmisille on tärkeää opettaa jo lapsesta saakka, että väkivalta on aina väärin ja siihen on nollatoleranssi. Tilanteita ja suhtautumista helpottaakseen vanhempien olisi hyvä pohtia omia kasvatustapojaan, kasvuhistoriaansa sekä arvomaailmaansa hyvinkin aikaisessa vaiheessa, jo ennen lapsen syntymää (Hyvärinen 2016). Esimerkiksi Lastensuojelun keskusliitolla on ollut asenteiden muuttamisessa suuri rooli. Vanhempiin on vedottu suoraan kieltämällä lapsen kuritus, kun taas nykypäivänä pyritään tarjoamaan apua ja tukea vanhemmuuteen. Sen lisäksi tarjotaan vaihtoehtoisia tapoja toimia hermoja kiristävässä tilanteessa. (Hurskainen & Paasivirta 2020.) Tämä näkökulma näkyy tässä opinnäytetyössä ja lähisuhdeväkivallan tekijätyössä yleisesti. Tilanteita ei lähestytä syylistävästä näkökulmasta tai häpeän tuottamisen kautta, vaan kannustamalla asiakasta kohtaamaan vastuu ja löytämään vaihtoehtoisia keinoja konfliktitilanteiden selvittämiseen.

On tärkeää huomioida, että joissain perheissä ja yhteisöissä sekä yleisesti yhteiskunnassa vallitsevat sukupuoliroolit voivat vaikuttaa väkivaltakäyttäytymiseen. Tytöt muun muassa opetetaan kontrolloimaan aggressiivisuuttaan poikia paremmin (Nyqvist 2001, 31). Ronkaisen (2017, 29) mukaan seksuaalisen väkivallan kitkemiseksi tulisi kiinnittää huomiota tapaa, jolla pojat sosiaalistetaan seksuaalisuuteen ja seksiin. Naisiin kohdistuvan väkivallan tunnistaminen ilmiönä on tärkeää niin yhteiskunnallisella kuin yhteisöjenkin tasolla. Se on todellinen yhteiskunnallinen haaste, johon myös kaikkien sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten tulee suhtautua vakavasti. Yhteiskunnallisessa

keskustelussa naisiin kohdistuvaa väkivaltaa perustellaan usein naisen omalla käytöksellä tai valinnoilla, mutta tuleeko naisen kantaa vastuuta siitä, mitä joku toinen hänelle tekee? Lähisuhdeväkivaltatyössä korostetaan, että tekijä on aina vastuussa väkivallan teosta (Haapiainen ym. 2020-01-17).

Opinnäytetyöllämme on monta tarkoitusta;

1. saada tekijöiden näkökulmalle näkyvyyttä,
2. omalta osaltamme auttaa tekijöitä rohkaisemalla heitä avun hakemiseen esitteen avulla
3. suunnitella työelämän yhteistyökumppanille VIOLA ry:lle tekijätyön esite, jollaista heillä ei ole.

Näin ollen myös merkittävyyttä voidaan tarkastella monesta näkökulmasta. Pyrimme koko prosessin ajan keskittymään esitteessä asiakkaiden näkökulmaan. Asiakaslähtöisyyden vahvistamiseksi halusimme kerätä palautetta VIOLA ry:n lähisuhdeväkivallan tekijätyön asiakkuudessa olevilta, jotta varmistuimme esitteen toimivuudesta. Näin varmistuimme työmme merkityksestä ja pätevyydestä. Palautteiden perusteella esite on onnistunut erinomaisesti; esite koettiin motivoivan yhteydenottoon. Huomioitavaa on, että palautetta antoi vain neljä jo VIOLA ry:n asiakkuudessa olevaa henkilöä. Tulokset saattaisi olla erilainen, jos palautteenantajat eivät olisi vielä asiakkuudessa, tai jos palautekyselyn otanta olisi ollut suurempi. Palautekyselyn tulosta ei voida edellä mainituista syistä kuitenkaan pitää luotettavana. Kyselyn tulokseen voi myös vaikuttaa se, että palaute on annettu suullisesti VIOLA ry:n työntekijälle, jolloin erityisesti negatiivista tai rakentavaa palautetta voi olla vaikeampi antaa. Palautekyselyn toteuttamiseen vaikutti kuitenkin suuresti vallitse maailman tilanne ja korona, sillä VIOLA ry:n tekijätyön työntekijä ei tapaa yhtä paljon asiakkaita kuin he niin sanotussa normaali tilanteessa tapaisivat. Esitteen toimivuudesta voimme saada varmaa tietoa vasta pidemmän ajan päästä, kun VIOLA ry pääsee sitä käytännössä levittämään. VIOLA ry:n ammattitaitoisen henkilökunnan näkemykset on otettu huomioon esitteen suunnittelussa ja toteutuksessa, mikä osaltaan varmasti takaa esitteen toimivuutta myös käytännössä.

Olemme keränneet tietoa laajasti erilaisista lähteistä. Keräämämme teoriaosa vastaa tiedonkeruun pohjaksi asetettuihin kysymyksiin hyvin. Lisäksi olemme avanneet lähisuhdeväkivallan ilmiötä moniulotteisesti. Pohdimme jopa, onko teoriaosuutemme liian laaja ja kaiken kattavuuteen pyrkivä, mutta koska halusimme olla opinnäytetyömme tekemisessä perusteellisia, koemme, että emme halua jättää siitä mitään pois. Osa opinnäytetyössä käytetyistä lähteistä on vanhoja. Tekijöiden näkökulmasta lähisuhdeväkivaltaa käsitteleviä lähteitä on kuitenkin vaikea löytää. Arvioimme lähteitä ja niissä olevan tiedon ajankohtaisuutta. Monetkaan perusasiat väkivaltatyössä eivät ole muuttuneet. Emme myöskään keskusteluissamme VIOLA ry:n kanssa tai heidän luettuaan opinnäytetyömme saaneet palautetta, että opinnäytetyössä olisi vanhentunutta tai väärää tietoa. On ollut innostavaa tehdä opinnäytetyötä aiheesta, joka itseä kiinnostaa. Lisäksi työntöä on lisännyt se, että esitteelle oli selkeä tilaus VIOLA ry:llä.

Esitteen suunnittelussa meillä on ollut tukena lähisuhdeväkivaltatyön asiantuntijoita, joilta olemme saaneet paljon hyviä vinkkejä. Esitteen suunnittelussa tuli vastaan monia tilanteita, joissa olimme

ajatelleet kohderyhmämme ajatukset ja tunteet nurinkurisesti. Esimerkiksi eräässä ehdottamassamme kuvassa yksi puu-ukoista oli uhkaava toisia kohtaan ja ajattelimme, että se herättää halun hakea apua, koska eihän kukaan halua olla uhkaava. Emme kuitenkaan tulleet ajatelleeksi kuvan mahdollisesti herättämää häpeää. Tilanteissa tuli hyvin esiin se, miten lapsenkengissä oma tietomme ja taitomme on. Onneksi VIOLA ry:n ammattitaitoinen henkilökunta oli koko ajan tukenamme. Kävimme prosessin aikana heidän kanssaan monia rakentavia ja opettavaisia keskusteluita. Olemme prosessin aikana saaneet paljon lisäymmärrystä esimerkiksi juuri motivaatioon ja häpeään liittyen. Työskennellessämme olemme jakaneet voimavaroja, näkemyksiä sekä osaamista. Näemme yhteistyömme VIOLA ry:n kanssa sekä meitä että heitä hyödyttäväksi. Saamamme tuen lisäksi VIOLA ry:n henkilökunnan mukanaolo koko prosessin ajan lisää opinnäytetyömme luotettavuutta ja työelämälähtöisyyttä. Opinnäytetyössämme esiin nostamamme teoriat tekijätyön työmenetelmistä ovat käytössä myös heillä. Tarkempia lisäyksiä työmenetelmien käytöstä olemme myös saaneet, jotka tuovat opinnäytetyömme teoriaosuuden käytännön tasolle.

Lähisuhdeväkivalta on yleistä, mutta sen tarkastelussa keskitytään usein kokijoiden näkökulmaan. Myös tekijät tarvitsevat apua oman väkivaltaisuutensa myöntämiseen ja kohtaamiseen. Kokijoiden näkökulman korostuminen aiheutti haasteita tiedonkeräämiselle, sillä useilla lähisuhdeväkivaltaan liittyvillä hakusanoilla löytyi tietoa vain kokijoiden näkökulmasta. Opinnäytetyöprosessin edetessä opimme kuitenkin yhä enemmän käyttämään vaihtoehtoisia hakusanoja. Esimerkiksi lähisuhdeväkivallan sukupuolittuneisuudesta löytyi paljon tietoa sukupuolittunutta väkivaltaa käsittelevistä teoksista, mutta kyseisiä teoksia ei löytynyt lähisuhdeväkivalta-hakusanalla. Näemme, että tulevaisuudessa tutkimukset alkavat kietoutua enemmän myös tekijöiden näkökulmaan ja taustoihin, sillä uskomme tekijöiden auttamisen olevan äärimmäisen tärkeä osa väkivaltatyötä. Koemme, että tekijätyön tärkeyttä ei ole suuressa mittakaavassa vielä havaittu.

Tulevaisuutta ajatellen näemme opinnäytetyömme hyvänä pohjana sekä sosiaalialan ammattilaisille, opettajille ja opiskelijoille lähisuhdeväkivaltailmiön ymmärtämiseen tekijöiden näkökulmasta. Pohdimme työtä tehdessämme, miten vähän koulutuksessamme on nostettu esiin lähisuhdeväkivallan ilmiötä. Lähisuhdeväkivaltaa on käsitelty yhdellä opintojaksolla, mutta yleisyyteensä nähden sitä olisi hyvä käsitellä enemmän koulutuksen eri vaiheissa. Kyseisellä opintojaksolla keskityttiin lähinnä kokijoiden näkökulmaan. Tulevaisuudessa lähisuhdeväkivallan tekijätyötä ja ilmiötä yleisesti tulisi nostaa enemmän esille sosionomi (AMK) koulutuksessa.

Sen lisäksi, että tekijätyötä tulisi nostaa esille enemmän sosionomi (AMK) koulutuksessa, koemme että koko lähisuhdeväkivallan ilmiö tarvitsee enemmän näkyvyyttä. Jatkossa mielestämme tulisi tutkimusten ja kirjallisuuden saralla keskittyä etenkin siihen, kuinka apua pystyttäisiin tarjoamaan ajoissa sekä tekijöille, että kokijoille. Aikaisen vaiheen puuttuminen väkivaltatilanteisiin on äärimmäisen haastavaa sen lähisuhdeväkivallan luonteen ja sen aiheuttaman häpeän vuoksi. Väkiältä tulee usein esille hyvin myöhäisessä vaiheessa, joten sen negatiiviset vaikutukset voivat ulottua syvälle asianomaisten elämään ja perhesuhteisiin. Jonkinlainen kyselytutkimus kokijoille siitä, millaiseen apuun he mahdollisesti olisivat aiemmin tarttuneet, saattaisi olla paikallaan. Tekijöiden kohdalla täl-

laista ennakoivaa työtä tulisi tehdä lapsuudesta saakka. Sekä vanhempien tapa hoitaa konfliktitilanteet, että yhteiskunnassa yleisesti vallitseva patriarkaalinen käyttäytymismalli tulisi kitkeä väkivaltaisten mallien syntymisen ehkäisemiseksi. Aiemmin opinnäytetyössä esiintunut Istanbulin sopimus ei ole saanut tuekseen sen toimeenpanoon vaadittavia, ministeriön määräämiä määrärahoja. Toimenpiteiden rahoitus vahvistetaan vuosittain ministeriöiden määrärahasuunnittelussa (STM 2017c). Jos toimeenpanoon määrättäisiin määräraha, tuntuisi asia vakavasti otettavammalta kuin tällä hetkellä. Lähisuuhdeväkivalta on moninainen ja yleinen ilmiö, jonka kierteestä ja ilmenemisestä tiedämme paljon. Erilaiset tutkimukset ja uutiset lisäävät tietoisuutta, mutta Istanbulin sopimuksen toimeenpanoon määrättävät määrarahat auttaisivat uskoaksemme itse ongelman ennaltaehkäisyssä ja kitkemisessä tehokkaasti ja konkreettisesti.

LÄHTEET

- AHOLA, T., AHOLA M. 2016. Väkivallasta turvallisuuteen. Helsinki: Lyhytterapiainstituutti Oy.
- AJO, A., GRÖNROOS, S. 2005. Selittäminen ja vastuunotto miesten puheessa. Julkaisussa: HOLMA, M.J., WAHLSTRÖM, J (toim.) ISKURYHMÄ – Miesten puhetta Vaihtoehto väkivallalle –ryhmissä. Helsinki: Yliopistopaino Helsinki University Press, 90-113.
- BERRINGTON, E., HONKATUKIA, P. 2002. An Evil Monster and a Poor Thing: Female Violence in the Media. *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention* 3 (01/2002), 50-72.
- CROWLEY, L. 2017. Domestic Violence Perpetrator Programmes in Ireland – intervention Required! [Verkojulkaisu.] *International Journal of Law, Policy and The Family*. [Viitattu 2020-01-30.] Saatavissa: <http://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=1&sid=a29f9a14-13fa-48ab-9d13-63b4f30aee09%40pdc-v-sessmgr06>
- COLORIA. Sininen. [Verkkosivu.] [Viitattu 2020-03-14.] Saatavissa: <https://www.coloria.net/varit/sininen.htm>
- CUPACH, W., SPITZBERG, B. 2004. *The Dark Side of Relationship Pursuit - From Attraction to Obsession and Stalking*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- DEKESEREDY, W. 2011. Feminist contributions to understanding woman abuse: Myths, controversies, and realities. *Aggression and Violent Behavior* 16 (4), 297-302.
- DEKESEREDY, W. 2016. Understanding Woman Abuse in Intimate Heterosexual Relationships: The Enduring Relevance of Feminist Ways of Knowing. *Journal of Family Violence* 31 (8), 1043-1046.
- ECKHARDT, C., MURPHY, C., BLACK, D., SUHR, L. 2006. Intervention Programs for Perpetrators of Intimate Partner Violence: Conclusions from a Clinical Research Perspective. [Verkojulkaisu.] Association of Schools of Public Health. [Viitattu 2020-01-30.] Saatavissa: https://www.researchgate.net/publication/6958764_Intervention_Programs_for_Perpetrators_of_Intimate_Partner_Violence_Conclusions_from_a_Clinical_Research_Perspective
- ENSI- JA TURVAKOTIEN LIITTO. 2013. Väkivaltatyön laitos- ja avopalvelutyön laatuksiteerit 2.0. [Verkojulkaisu.] Ensi- ja turvakotien liitto. [Viitattu 2020-02-10.] Saatavissa: <https://docplayer.fi/2408397-Vakivaltatyon-laitos-ja-avopalvelutyon-laatuksiteerit-2-0-perhe-ja-lahisuhdevakivallan-ehkaisy-ja-hoito-hyvaksyty-liittohallituksessa-12-12.html>
- ENSI- JA TURVAKOTIEN LIITTO. APUA SINULLE. [Verkojulkaisu.] Ensi- ja turvakotien liitto. [Viitattu 2020-04-05.] Saatavissa: <https://ensijaturvakotienliitto.fi/apua-sinulle/>
- ERIKSSON, M. 2003. I skuggan av pappa. Familjerätten och hantering av fäders våld [In the shadow of the father. Family justice and handling fathers' violence] Stehag, Sweden: Förlags ab Gondolin.
- FINCHAM, F., CUI, M., GORDON, M., UENO, K. 2013. What Comes Before Why: Specifying the Phenomenon of Intimate Partner Violence. *Journal of Marriage & Family* 75, 319-324.
- FLINCK, A. 2006. Parisuhdeväkivalta naisen ja miehen kokemana. Tampere: Tampereen yliopisto, hoitotieteen laitos. Tampereen yliopistopaino Oy. Väitöskirja.
- GARCIA-MORENO, C., GUEDES, A., KNERR, W. 2012. Intimate partner violence. WHO. [Verkojulkaisu.] [Viitattu 2020-01-16.] Saatavissa: https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/77432/WHO_RHR_12.36_eng.pdf;jsessionid=190B3A11DFBCFC27C6CD5DF3957499A7?sequence=1
- GJERSTAD, E. 2010. Huomioita tyttöjen väkivallasta. Julkaisussa: PURJO, T., GJERSTAD, E. (toim.) Sukupuoli ja väkivalta. Helsinki: Non Fighting Generation, 73-110.
- GRAY R., BROADY, T., GAFFNEY, I., LEWIS, P., MOKANY, T., O'NEILL, B. 2014. "I'm Working Towards Getting Back Together": Client Accounts of Motivation Related to Relationship Status in Men's Behaviour Change Programmes in New South Wales, Australia. *Child Abuse Review*.

- HAAPALA, V., HELLSTRÖM, I., KANTOLA, J., KASEVA, T., KORHONEN, R., MAIJALA, M., SAARIKIVI, J., SALO, M., TORKKI, J. 2013. Särnä – Suomen kieli ja kirjallisuus. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava.
- HAAPIAINEN, N., HALLIKAINEN, K., ROMO, J. 2020-01-17. VIOLA:n työntekijöitä. [Tapaaminen.] Mikkeli: VIOLA – väkivallasta vapaaksi ry.
- HALLAMAA, J. 2017. Yhdessä toimimisen etiikka. Helsinki: Gaudeamus Oy.
- HALLIKAINEN, K. 2020-03-04. Kysymyksiä tekijätööhön liittyen. [Sähköpostiviesti.] Vastaanottaja Amanda Laakso. [Viitattu 2020-03-05.]
- HALLIKAINEN, K. 2020-04-15. Liitteenä opinnäytetyö. [Sähköpostiviesti.] Vastaanottaja Niina Haapiainen, Reetta Koskelo, Jarmo Romo, Amanda Laakso. [Viitattu 2020-04-22.]
- HAUTAMÄKI, J. 2013. Mikä minuun meni? Tositarinoita suomalaisesta perheväkivallasta. Helsinki: Gummerus Kustannus Oy.
- HAUTAMÄKI, J. 1997. Perheväkivalta: käännekohta miehen elämässä. Helsinki: Miessakit.
- HARNE, L., RADFORD, J. 2008. Tackling Domestic Violence: Theories, Policies and Practice. Berkshire: Open University Press.
- HEISKANEN, M., PIISPA, M. 2002. Väkivallan kustannukset kunnassa. Viranomaisten arviointiin perustuva tapaustutkimus naisiin kohdistuvasta väkivallasta ja sen kustannuksista Hämeenlinnassa vuonna 2001. [Verkkojulkaisu.] Selvityksiä 2002:6. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö. [Viitattu 2020-02-11.] Saatavissa: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/70107/raportti2002.pdf?sequence=1>
- HELLIWELL, J., LAYARD, R., SACHS, J. 2018. World Happiness Report. New York: Sustainable Development Solutions Network. [Verkkojulkaisu.] [Viitattu 2019-05-29.] Saatavissa: https://s3.amazonaws.com/happiness-report/2018/WHR_web.pdf
- HELLMAN, C.M., JOHNSON, C., DOBSON, T. 2010. Taking Action to Stop Violence: A Study on Readiness to Change Among Male Batterers. Springer Science & Business Media B.V.
- HIETAMÄKI, J. 2018. Tilastoraportti – Väkivalta 2017. [Verkkojulkaisu.] Terveystieteiden tutkimuskeskus. [Viitattu 2020-01-27.] Saatavissa: http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137215/Tr%2040_18_.pdf?sequence=5&isAllowed=y
- HOLMA, J., NYQVIST, L. Väkivaltatyö miesten kanssa. 2017. Julkaisussa: NIEMI, J., KAINULAINEN, H., HONKATUKIA, P. (toim.) Sukupuolistunut väkivalta – Oikeudellinen ja sosiaalinen ongelma. Tampere: Kustannusosakeyhtiö Vastapaino, 104-120.
- HOLMA, M.J. 2005. Parisuhde ja perheväkivallan turvallinen ehkäisy ja hoito. Julkaisussa: HOLMA, M.J., WAHLSTRÖM, J (toim.) ISKURYHMÄ – Miesten puhetta Vaihtoehto väkivallalle –ryhmissä. Helsinki: Yliopistopaino Helsinki University Press, 154-175.
- HOLMA, M.J., LAITILA, A., WAHLSTRÖM, J., SVEINS, P. 2005. Miehet väkivaltahoito-ohjelmien kohteena: lähtökohtia ja toimintaperiaatteita. Julkaisussa: HOLMA, M.J., WAHLSTRÖM, J (toim.) ISKURYHMÄ – Miesten puhetta Vaihtoehto väkivallalle –ryhmissä. Helsinki: Yliopistopaino Helsinki University Press, 24-50.
- HURSKAINEN, J., PAASIVIRTA, A. 2020. Miten Suomi luopui kuritusväkivallasta? Vai luopuiko? [Blogikirjoitus.] Lastensuojelun keskusliitto. [Viitattu 2020-04-12.] Saatavissa: <https://www.lskl.fi/blogi/miten-suomi-luopui-kuritusvakivallasta-vai-luopuiko/>
- HUSSO, M. 2003. Parisuhdeväkivalta - Lyötyjen aika ja tila. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.
- HUSSO, M., VIRKKI, T., NOTKO, M., HOLMA, J., LAITILA, A., MÄNTYSAARI, M. 2011. Making sense of domestic violence intervention in professional health care [verkkojulkaisu]. Blackwell Publishing Ltd. [Viitattu 2020-01-21.] Saatavissa: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1111/j.1365-2524.2011.01034.x>

- HUSU, P. 2019. Parisuhdeväkivalta tappanut viime vuosina yli 130 suomalaista – suuri osa yritti saada apua ennen kuolemaansa. [Uutinen.] YLE uutiset. [Viitattu 2019-05-29.] Saatavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-10695267>
- HYVÄRINEN, S. 2016. Ennen kaikki ei ollut paremmin – kohti kannustavaa kasvatusta. [Blogikirjoitus.] Lastensuojelun keskusliitto. [Viitattu 2020-04-12.] Saatavissa: <https://www.lskl.fi/blogi/ennen-kaikki-ei-ollut-paremmen-kohti-kannustavaa-kasvatusta/>
- HYVÄRINEN, S., HAUTAMÄKI, J. 2013. Katkaise väkivalta – Lähisuhde- ja perheväkivaltarikoksesta epäillyn ohjaaminen esitutunnasta väkivaltaa katkaisevaan palveluun. [Verkkojulkaisu.] Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. [Viitattu 2020-01-18.] Saatavissa: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/110163/URN_ISBN_978-952-245-922-0.pdf?sequence=1
- JUHTA. 2002. JHS-suositukset. [Verkkojulkaisu.] JUHTA– julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunta. [Viitattu 2020-02-12.] Saatavissa: <http://docs.jhs-suositukset.fi/jhs-suositukset/JHS152/JHS152.html>
- JOKINEN, A. 2017. Maskuliinisuus ja väkivalta. Teoksessa: NIEMI, J., KAINULAINEN, H., HONKATUKIA, P. (toim.) Sukupuolittunut väkivalta – oikeudellinen ja sosiaalinen ongelma. Tampere: Vastapaino, 36-50.
- JÄRVINEN, M. 2014. Motivoiva haastattelu. [Verkkojulkaisu.] Duodecim, Käypä hoito. [Viitattu 2020-01-19.] Saatavissa: <https://www.kaypahoito.fi/nix02109>
- KEINÄNEN, E., SÄÄVÄLÄ, H. 2006. Miesten väkivaltatyön organisointi. Julkaisussa: SÄÄVÄLÄ, H., POHJOISVIRTA, R., KEINÄNEN, E., SALONEN, S (toim.) Mies varikolle – apua lähisuhdeväkivaltaan. Oulu: Oulun ensi- ja turvakoti ry, 85-110.
- KUOKKANEN, M. 1995. Nyrkkeily ja väkivalta. Niin & näin 2 (4), 27-31. [Verkkojulkaisu.] [Viitattu 2020-01-13.] Saatavissa: <http://netn.fi/sites/www.netn.fi/files/19954netn.pdf>
- KUOPIO. 2019. Tukea lapsiperheille. [Verkkosivu.] Kuopion kaupunki. [Viitattu 2020-10-02.] Saatavissa: <https://www.kuopio.fi/lapsiperheiden-kotipalvelu-ja-sosiaalinen-tuki>
- KRUG, E., DAHLBERG, L., MERCY, J., ZWI, A., LOZANO, R. (toim.) 2005. Väkivalta ja terveys maailmassa – WHO:n raportti. [Verkkojulkaisu.] Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy. Saatavissa: https://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/world_report/full_fi.pdf
- KOIVUMÄKI, E. 2017. Näkökulmia sosiaalityön arvoihin ja etiikkaan – Sosiaalityön opiskelijoiden ammattieettinen pohdinta käytännön opetuksen jaksolla. Tampere: Tampereen yliopisto, yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Pro gradu-tutkielma. [Viitattu 2020-02-13.] Saatavissa: <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/102252/GRADU-1509532804.pdf?sequence=1>
- KOKKONEN, Y. 2020. YK-tutkimus: Lähes kaikilla ihmisillä on naisia alistavia ajatusmalleja. [Uutinen.] YLE uutiset. [Viitattu 2020-03-09.] Saatavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-11244436>
- KORVA-PERÄMÄKI, M. 2017. Vainoaja hyödyntää digiteknologiaa leikiten. [Verkkoartikkeli.] Rikosuhripäivystys. [Viitattu 2020-04-08.] Saatavissa: <https://www.riku.fi/rikosuhripaivystys/riku-lehti/riku-lehti-2-2017/vainoaja-hyodyntaa-digiteknologiaa-leikiten/>
- LAKI LAPSEN HUOLLOSTA JA TAPAAMISOIKEUDESTA 361/1983, 1§. Finlex. Lainsäädäntö. [Viitattu 2020-02-10.] Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1983/19830361#Pidp448380752>
- LAKI LASTENSUOJELULAIN MUUTTAMISESTA. 1302/2014. Finlex. Lainsäädäntö. [Viitattu 2020-02-08.] Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141302#Pidp446768432>
- LAKI VALTION VAROISTA MAKSETTAVASTA KORVAUKSESTA TURVAKOTIPALVELUJEN TUOTTAJALLE. 1354/2014. Finlex. Lainsäädäntö. [Viitattu 2020-02-08.] Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141354>
- LATTU, E. 2016. Naisten tekemä väkivalta. Tampere: Tampereen yliopisto, yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö. Väitöskirja. [Viitattu 2020-01-20.] Saatavissa: <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/99101/978-952-03-0138-5.pdf?sequence=1>

- LIDMAN, S. 2015. Väkivaltakulttuurin perintö – Sukupuoli, asenteet ja historia. Helsinki: Gaudeamus.
- LUUKKANEN, R. 2014. Nuoret isät hakevat eniten apua väkivaltaisuuksiensa. [Uutinen.] Kansan uutiset. [Viitattu 2020-02-03.] Saatavissa: <https://www.kansan uutiset.fi/artikkeli/3189409-nuoret-isat-hakevat-eniten-apua-vakivaltaisuuksiensa>
- MARTTALA, P. 2011. Parisuhdeväkivallan monet muodot. Teoksessa: HANNUS, R., MEHTOLA, S., NATUNEN, L., OJURI, A. (toim.) Veitsen terällä – Naiseus ja parisuhdeväkivalta. Helsinki: Ensi- ja turvakotien liitto, 37-50.
- MATTINEN, J. 2019. Miksi mies tappaa läheisensä? Kolmessa kuukaudessa 6 naista ja 3 on lasta kuollut lähisuhdeväkivaltaan – surmia ennakoivat tunnetut varoitusmerkit. [Uutinen.] YLE uutiset. [Viitattu 2019-09-05.] Saatavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-10609493>
- MIESTEN ASEMA. YHTEYS. [Verkojulkaisu.] Viola – väkivallasta vapaaksi ry. [Viitattu 2020-04-05.] Saatavissa: <http://miestenasema.fi/yhteys/>
- MIKKONEN, M. 2018. YK:n raportti: Suomi on maailman onnellisin maa. [Uutinen.] YLE uutiset. [Viitattu 2019-05-29.] Saatavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-10115710>
- MCCOLLUM., E.E., STITH, S.M. 2008. Couples treatment for interpersonal violence: A review of outcome research literature and current clinical practices. [Verkojulkaisu.] Violence and victims. [Viitattu 2020-01-31.] Saatavissa: https://www.researchgate.net/publication/5228531_Couples_Treatment_for_Interpersonal_Violence_A_Review_of_Outcome_Research_Literature_and_Current_Clinical_Practices
- MORGAN, K., BULLER, A.M., EVANS, M., TREVILLION, K., WILLIAMSON, E., MALPASS, A. 2016. The role of gender, sexuality, and context upon help-seeking for intimate partner violence: A synthesis of data across five studies. Elsevier Ltd.
- NETTITURVAKOTI. Perhe- ja lähisuhdeväkivaltaan liittyvä lainsäädäntö. Rikoslaki. [Verkkosivu.] [Viitattu 2020-02-11.] Saatavissa: <https://nettiturvakoti.fi/tunnista-vakivalta/vakivallan-monet-kasvot/#rikoslaki>
- NIEMI, J., KAINULAINEN, H., HONKATUKIA, P. 2017. Johdanto. Teoksessa: NIEMI, J., KAINULAINEN, H., HONKATUKIA, P. (toim.) Sukupuolittunut väkivalta – oikeudellinen ja sosiaalinen ongelma. Tampere: Vastapaino, 11-16.
- NIEMINEN, T., NOKELAINEN, P. 2012. Pariterapian sopivuus parisuhdeväkivallan hoidossa: Tilannesidonnainen väkivalta ja intiimi terrorismi. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, psykologian laitos. Pro gradu-tutkielma. [Viitattu 2020-01-30.] Saatavissa: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/40433/URN%3ANBN%3Afi%3Aju-201211263075.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- NIKUPETERI, A. 2016. Vainottuna – eron jälkeisen vainon tunnistaminen ja uhrien kohtaaminen. Rovaniemi: Lapin yliopisto, yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Väitöskirja. [Viitattu 2020-02-11.] Saatavissa: https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/62627/Nikupeteri_Anna_ActaE_204_pdfA.pdf?sequence=2&isAllowed=y
- NIKUPETERI, A., LAITINEN, M. 2013. Vaino naisiin kohdistuvana eron jälkeisenä väkivaltana. Nais-tutkimus 26 (2), 29-43.
- NON FIGHTING GENERATION RY. 2019. Käynnissä olevat hankkeet. [Verkkosivu.] [Viitattu 2020-01-27.] Saatavissa: <https://nfg.fi/hankkeet/>
- NYQVIST, L. 2001. Väkivaltainen parisuhde, asiakkuus ja muutos. Ensi- ja turvakotien liiton julkaisu 28. Helsinki: Ensi- ja turvakotien liitto.
- OCTOBER, M. 2017. Monialainen MARAK-toimintamalli. Työkalu vakavan parisuhdeväkivallan uhrin auttamiseksi. [Verkojulkaisu.] Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos. [Viitattu 2020-02-08.] Saatavissa: <https://thl.fi/documents/605877/3375830/Martta+October+MARAK.pdf/ec2b4786-c2c1-4d32-9fa4-0a3175b996c6>

- OH, S., KIM, W., JANG, S. PARK, E. 2019. The association between intimate partner violence onset and gender-specific depression: A longitudinal study of a nationally representative sample. *Journal of Affective Disorders* 250, 79-84.
- OIKARINEN, T. 2014. Mies – hajallaan mutta kokoon kursittavissa. Vaasa: Vaasan ensi- ja turvakoti – Vasa mödra- och skyddshem ry.
- PPAAVILAINEN, E., PÖSÖ, T. 2003. Lapset, perhe ja väkivaltatyö. Porvoo: WS Bookwell Oy.
- PIISPA, M., HEISKANEN, M. 2017. Sukupuoli ja väkivalta. Teoksessa: NIEMI, J., KAINULAINEN, H., HONKATUKIA, P. (toim.) Sukupuolittunut väkivalta – oikeudellinen ja sosiaalinen ongelma. Tampere: Vastapaino, 68-86.
- PURJO, T. 2010. Kriittisiä ajatuksia sukupuoleen ja väkivaltaan liittyvistä yleistyksistä. Teoksessa: PURJO, T., GJERSTAD, E. (toim.) Sukupuoli ja väkivalta. Helsinki: Non Fighting Generation, 9-17.
- RAATIKAINEN, E., RAHIKKA, A., SAARNIO, T., VEPSÄ, P. 2019. Ammattina sosionomi. 3. Uudistettu painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- RIKOKSENTORJUNTA. 2019. MARAK. [Verkkosivu.] Rikoksantorjuntaneuvosto. [Viitattu 2020-02-08.] Saatavissa: <https://rikoksantorjunta.fi/marak>
- RIKOSLAKI 39/1889. Finlex. Lainsäädäntö. [Viitattu 2020-02-04.] Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001#L25>
- RIKOSUHRIPÄIVYSTYS. YHTEYSTIEDOT. [Verkkojulkaisu.] Rikosuhripäivystys. [Viitattu 2020-04-05.] Saatavissa: <https://www.riku.fi/yhteystiedot/>
- RISKI, T. 2009. Naisiin kohdistuva väkivalta ja tasa-arvopolitiikka. [Verkkojulkaisu.] Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2009:50. [Viitattu 2020-01-13.] Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö. Saatavissa: <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/72151/URN:NBN:fi-fe201504225007.pdf?sequence=1>
- RONKAINEN, S. 2017. Mitä on väkivalta? Teoksessa: NIEMI, J., KAINULAINEN, H., HONKATUKIA, P. (toim.) Sukupuolittunut väkivalta – oikeudellinen ja sosiaalinen ongelma. Tampere: Vastapaino, 19-35.
- SAVONIA. Opetussuunnitelmat: SS17KM Sosionomin tutkinto-ohjelma (monimuotototeutus). Osaimistavoitteet. [Verkkosivu.] [Viitattu 2020-02-27.] Saatavissa: <https://portal.savonia.fi/amk/fi/opiskelijalle/opetussuunnitelmat?yksi=IS&krtid=1044&tab=2>
- SIUKOLA, R. 2014. Miten puutun lähisuhdeväkivaltaan? Esimerkkinä päihde- ja mielenterveystyö. Tampere: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- SOSIAALIHUOLTOLAKI. 1301/2014. Finlex. Lainsäädäntö. [Viitattu 2020-02-08.] Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=väkivallasta#L3P25>
- STM. 2008. Lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisy suositukset – tunnista, turvaa ja toimi. [Verkkojulkaisu.] Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2008:9. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö. [Viitattu 2020-02-12.] Saatavissa: http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/74213/Julk_2008_9_perhevakivaltayon_suosituks_verkko.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- STM. 2017 a. Suomessa arvioidaan lähisuhdeväkivallasta aiheutuvat kustannukset. [Tiedote.] Sosiaali- ja terveysministeriö. [Viitattu 2020-04-08.] Saatavissa: https://stm.fi/artikkeli/-/asset_publisher/suomessa-arvioidaan-lahisuhdevakivallasta-aiheutuvat-kustannukset
- STM. 2017 b. Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelma 2018-2021. [Verkkojulkaisu.] Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2017:16. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö. [Viitattu 2020-02-11.] Saatavissa: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160401/16_2017_Istanbulin%20sopimuksen%20tps%202018-21_suomi.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- STM. 2017 c. Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelma valmis vuosille 2018-2021. [Verkkojulkaisu.] Sosiaali- ja terveysministeriön tiedote 197/2017. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.

- [Viitattu 2020-04-12.] Saatavissa: https://stm.fi/artikkeli/-/asset_publisher/istanbulin-sopimuksen-toimeenpanosuunnitelma-valmis-vuosille-2018-2021
- SUOMEN MIELENTERVEYSSEURA. 2007. Sosiaalinen perimä – Ylisukupolviset kohtalot tutkimuskirjallisuuden valossa. [Verkkojulkaisu.] Helsinki: Suomen mielenterveysseura. [Viitattu 2020-04-08.] Saatavissa: https://mieli.fi/sites/default/files/materials_files/sosiaalinen_perima.pdf
- SUOMEN PERUSTUSLAKI 731/1999. Finlex. Lainsäädäntö. [Viitattu 2020-02-10.] Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>
- SÄÄVÄLÄ, H., NYQVIST, L. 2006. Miestyö. Julkaisussa: Ensi- ja turvakotien liitto ry (toim.) Perhe- ja lähisuhdeväkivalta – Auttamisen käytäntöjä. Helsinki: Ensi- ja turvakotien liiton julkaisu 35, 40-62.
- SÄÄVÄLÄ, H., POHJOISVIRTA, R., NYQVIST, L., KEINÄNEN, E., SALONEN, S. 2006. Miesten väkivaltatyön organisointi. Julkaisussa: SÄÄVÄLÄ, H., POHJOISVIRTA, R., KEINÄNEN, E., SALONEN, S (toim.) Mies varikolle – apua lähisuhdeväkivaltaan. Oulu: Oulun ensi- ja turvakoti ry, 57-83.
- TALENTIA. 2017. Arki, arvot ja etiikka – Sosiaalialan ammattihenkilön eettiset ohjeet. [Verkkojulkaisu.] Helsinki: Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry. [Viitattu 2020-02-27.] Saatavissa: <https://talentia.e-julkaisu.com/2017/eettiset-ohjeet/>
- TAVASTI, M. 2019. Eihän tästä voi puhua ääneen – äitiyden ja väkivaltaisuuden tulkintoja kehyanalyysin keinoin. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos. Pro gradu-tutkielma. [Viitattu 2020-01-20.] Saatavissa: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/64871/1/URN%3ANBN%3Afi%3Aju-201906273474.pdf>
- THL. 2019a. Lähisuhdeväkivalta. [Verkkosivu.] [Viitattu 2020-02-10.] Saatavissa: https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/lahisuhde_perhevakivallan_ehkaisytyo/lahisuhde
- THL. 2019b. Lapsen kaltoinkohtelu. [Verkkosivu.] [Viitattu 2020-02-10.] Saatavissa: https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/lahisuhde_perhevakivallan_ehkaisytyo/lahisuhde/lapsen
- TILASTOKESKUS. Rikos- ja pakkokeinotilasto 2018. Avio- ja avopuolisoiden välisten tapauksien osuus perhe- ja lähisuhdeväkivallasta laskussa. [Verkkojulkaisu.] Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu 2019-03-27] Saatavissa: https://www.stat.fi/til/rpk/2017/15/rpk_2017_15_2018-05-31_tie_001_fi.html
- TÖRRÖNEN, H. 2010. Väkivaltaan puuttuminen ja puuttuminen. Julkaisussa: PURJO, T., GJERSTAD, E. (toim.) Sukupuoli ja väkivalta. Helsinki: Non Fighting Generation ry, 198-204.
- VAINIO, J. 2006. Ryhmätyöskentely. Julkaisussa: SÄÄVÄLÄ, H., POHJOISVIRTA, R., KEINÄNEN, E., SALONEN, S (toim.) Mies varikolle – apua lähisuhdeväkivaltaan. Oulu: Oulun ensi- ja turvakoti ry, 111-136.
- VALTIONEUVOSTON ASETUS 53/2015. Valtioneuvoston asetus naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta tehdyn Euroopan neuvoston yleissopimuksen voimaansaattamisesta sekä yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain voimaantulosta. Finlex. Valtiosopimukset. [Viitattu 2020-02-11.] Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/2015/20150053>
- VELTELÄINEN, A., GRÖNHOLM, H., HOLMA, J. 2013. Discussions of Fatherhood in Male Batterer Treatment Group [Verkkojulkaisu]. Sage journals. [Viitattu 2020-02-03.] Saatavissa: <https://journals.sagepub.com/doi/epub/10.1177/2158244013492083>
- VILKKA, H., AIRAKSINEN, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.
- VIOLA ry a. Lähisuhdeväkivalta. [Verkkosivu.] [Viitattu 2020-03-09.] Saatavissa: <https://ensijaturvakotienliitto.fi/violary/apuasinulle/lahisuhdevakivalta/>
- VIOLA ry b. Yhdistys. [Verkkosivu.] [Viitattu 2020-03-09.] Saatavissa: <https://ensijaturvakotienliitto.fi/violary/yhdistys/>

VÄESTÖLIITTO. 2018. Apua uhreille ja tekijöille. [Verkkosivu.] [Viitattu 2019-01-16.] Saatavissa: https://www.vaestoliitto.fi/parisuhde/tietoa_parisuhteesta/parisuhdevakivalta/apua-uhreille-ja-tekijoille/

YK. 1995. Pekingin julistus ja toimintaohjelma. [Verkkojulkaisu.] Saatavissa: https://um.fi/documents/35732/0/Pekingin_julistus_ja_toimintaohjelma.pdf/6672475c-2ada-09a5-b0a2-af54616ba064?t=1542106796726

YK:N IHMISOIKEUKSIEN YLEISMAAILMALLINEN JULISTUS. Artiklat 1, 3, 5, 13 ja 17-19. [Verkkosivu.] Ihmisoikeusliitto. [Viitattu 2019-03-13.] Saatavissa: <https://ihmisoikeusliitto.fi/ihmisoikeudet/ihmisoikeuksien-julistus/>

LIITE 1: Valmis esite.

VIOLA - väkivallasta vapaaksi ry
 Savilahdenkatu 24 | 50100 Mikkeli | p. 015 365 330
 www.violary.fi | www.ensijaturvakotienliitto.fi

VIOLA
 VÄKIVALLASTA
 VAPAAKSI RY

AUTAMME VUOSITTAIN 80-90 VÄKIVALLAN TEKIJÄÄ.
 HAE ROHKEASTI APUA.

- ◆ KOKEVATKO LÄHEISENI TURVATTOMUUDEN TUNNETTA KANSSANI?
- ◆ HYVÄKSYNKÖ SEN, ETTEI KUMPPANINI OLE AINA SAMAA MIELTÄ KANSSANI?
- ◆ SALLINKO KUMPPANILLENI OMAA AIKAA JA OMIA MENOJA?
- ◆ TUNTUUKO MINUSTA JOSKUS, ETTÄ KEINONI LOPPUVAT PARISUHTEESSA JA LASTEN KANSSA?
- ◆ ONKO KOTONAMME KAIKILLA MUKAVA OLLA JA VOIKO JOKAINEN OLLA OMA ITSENSÄ?

Jos olet huolissasi omasta väkivaltaisuudestasi tai siitä, että saattaisit käyttäytyä väkivaltaisesti, tartu vastuuseen hakemalla apua. Autamme sinua toimimaan toisin.

Saat meiltä apua, tukea ja ohjausta. Toimintamme on luottamuksellista ja meillä voit asioida myös nimettömänä. Olet tervetullut omana itsenäsi.